

בנק ישראל

דוחות כספיים לשנת 2024

בנק ישראל

דוחות כספיים

לשנת 2024

זכויות היוצרים בפרסום זה שמורות לבנק ישראל.
הרוצים לצטט רשאים לעשות כן בתנאי שיציינו את המקור.
מס' קטלוגי 103042
ISSN 1565-3250

תוכן העניינים

5	עיקרי השינויים בדוחות כספיים.....
15	דוח רואה החשבון המבקר.....
16	דוח על המצב הכספי.....
18	דוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר.....
19	דוח על ייחוס רווחים (הפסדים).....
19	דוח על השינויים בהון (גירעון בהון).....
20	דוח על תזרימי המזומנים.....
23	ביאורים לדוחות הכספיים.....

עיקרי השינויים בדוחות הכספיים לשנת 2024

א. הסביבה הכלכלית וההשפעה על הדוחות הכספיים

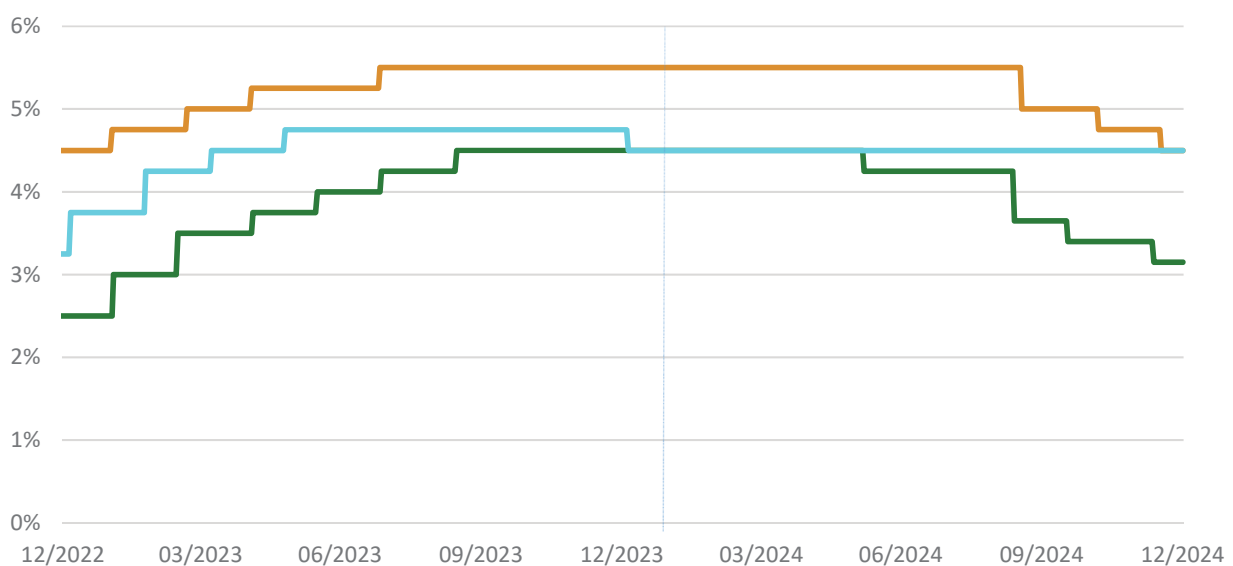
סביבה כלכלית עולמית

בשנת 2024 המשיכה מגמת ההתמתנות באינפלציה בכלכלה העולמית, אם כי רמתה נותרה גבוהה מיעדי הבנקים המרכזיים, והחל תהליך הדרגתי של הורדות ריבית בבנקים מרכזיים בעולם (איור 1).

המגמה החיובית במדדי המניות המשיכה גם השנה. מרבית מדדי המניות המובילים בעולם רשמו תשואה חיובית דו ספרתית, בהשפעת ההתמתנות באינפלציה, ההקלה במדיניות המוניטרית שבאה בעקבותיה במרבית המשקים העיקריים והמשך הצמיחה בפעילות הכלכלית בהובלת ארה"ב. בארה"ב נרשמו ביצועי יתר בהובלת ענקיות הטכנולוגיה בתחום הבינה המלאכותית (AI).

תשואות האג"ח הממשלתיות בעולם היו תנודתיות השנה, על רקע אי הודאות ביחס לתוואי האינפלציה והריביות החזויים ובשל ההתפתחויות הגיאופוליטיות. עם זאת היתה מגמה של עליית התשואות בעיקר בטווחים הארוכים, בשל הציפיות לסביבת ריביות גבוהה יותר בטווח הארוך.

איור 1 | שיעורי הריבית בישראל, בארה"ב ובגוש האירו
2023-2024

גוש האירו ארה"ב ישראל

המקור: עיבודי בנק ישראל.

לקראת סוף שנה, אינפלציה גבוהה מהחזוי ומכסים צפויים עקב החלפת השלטון בארה"ב הביאו לירידה חדה בציפיות להורדת ריבית בארה"ב ולעליית תשואות.

שוק האג"ח התאגידיות בעולם נסחר במגמה חיובית השנה. המרווח בין התשואות על אג"ח אלה לאג"ח הממשלתיות הצטמצם, מה שהוביל לרווחי הון ולרווחי שערות בנכסים אלה.

בשוק המט"ח העולמי התחזק הדולר מול מטבעות אחרים ביתרות המט"ח של בנק ישראל, בעיקר מול האירו והין היפני. התחזקות זו נבעה מפערי ריביות ומהצמיחה הכלכלית המרשימה בארה"ב.

ההתפתחויות האמורות בכלכלה העולמית באות לידי ביטוי בשווי של יתרות מטבע החוץ במאזן הבנק, וברווחים בגין.

עליית מדדי מניות בהן מושקעות יתרות מטבע החוץ הובילו לרווחי שערות ניכרים בגין, בהובלת ההשקעות במניות בארה"ב.

באיגרות החוב, סביבת הריביות הגבוהה ששררה בעולם בחלק ניכר מהשנה, הגדילה את הכנסות הבנק מרכיב הריבית בגין יתרות מטבע החוץ שלו. עם זאת, העלייה בתשואות האג"ח הממשלתיות ארוכות הטווח הובילו להפסדי הון ולהפסדי שערות בגין בסוף השנה.

סביבה כלכלית מקומית

שנת 2024 התאפיינה בישראל, בדומה למגמות בעולם, בסביבת ריבית גבוהה.

מלחמת "חרבות ברזל" אשר פרצה ב-7 לאוקטובר 2023 התמשכה ואף התרחבה למספר חזיתות נוספות. השפעותיה ניכרו בכל תחומי החיים, ובאו לידי ביטוי בין היתר בעליית שיעור האינפלציה, בתנודתיות של שער החליפין של השקל וברצף של הורדות דירוג אשראי מצד סוכנויות בינלאומיות.

בינואר 2024 הפחית בנק ישראל את הריבית ב-0.25 נקודות האחוז, לשיעור של 4.5%, לאחר שבסוף שנת 2023 על רקע הירידה בפעילות, השווקים הפיננסיים התייצבו והאינפלציה התמתנה.

לקראת סוף השנה, על רקע הפסקת האש בצפון וההערכות שהסיכונים הביטחוניים פחתו, התחזק השקל, האינפלציה התכנסה לעבר הגבול העליון של היעד ופרמיית הסיכון של המשק פחתה, אף שנתורה גבוהה בהשוואה לרמתה טרם המלחמה.

ברמה שנתית, השקל פוחת בשיעור קל של 0.6% מול הדולר, אך התחזק בשיעורים ניכרים מול מספר מטבעות חוץ אחרים בתיק היתרות של הבנק: בשיעור 5.4% מול האירו ובשיעור של 9.2% מול הין היפני, שנחלשו משמעותית מול הדולר כאמור (איור 2).

בשנת 2024 נעשה שימוש מצומצם בתוכניות שהפעיל בנק ישראל עם פרוץ המלחמה, שנועדו להבטיח את תפקודם התקין של השווקים הפיננסיים ולתמוך בפעילות הכלכלית וביציבות הפיננסית, והמדיניות המוניטרית התמקדה בייצוב השווקים והפחתת אי-הוודאות לצד שמירה על יציבות מחירים ותמיכה בפעילות הכלכלית.

תוכנית ההלוואות המוניטריות, בהיקף של עד 10 מיליארד ש"ח שהושקה בתחילת המלחמה לתמיכה בשוק האשראי לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמלחמה, הסתיימה בחודש פברואר השנה. במסגרת התוכנית ניתנו הלוואות בהיקף של כ-6.4 מיליארד ש"ח, מתוכם כ-4.3 במהלך שנת 2024.

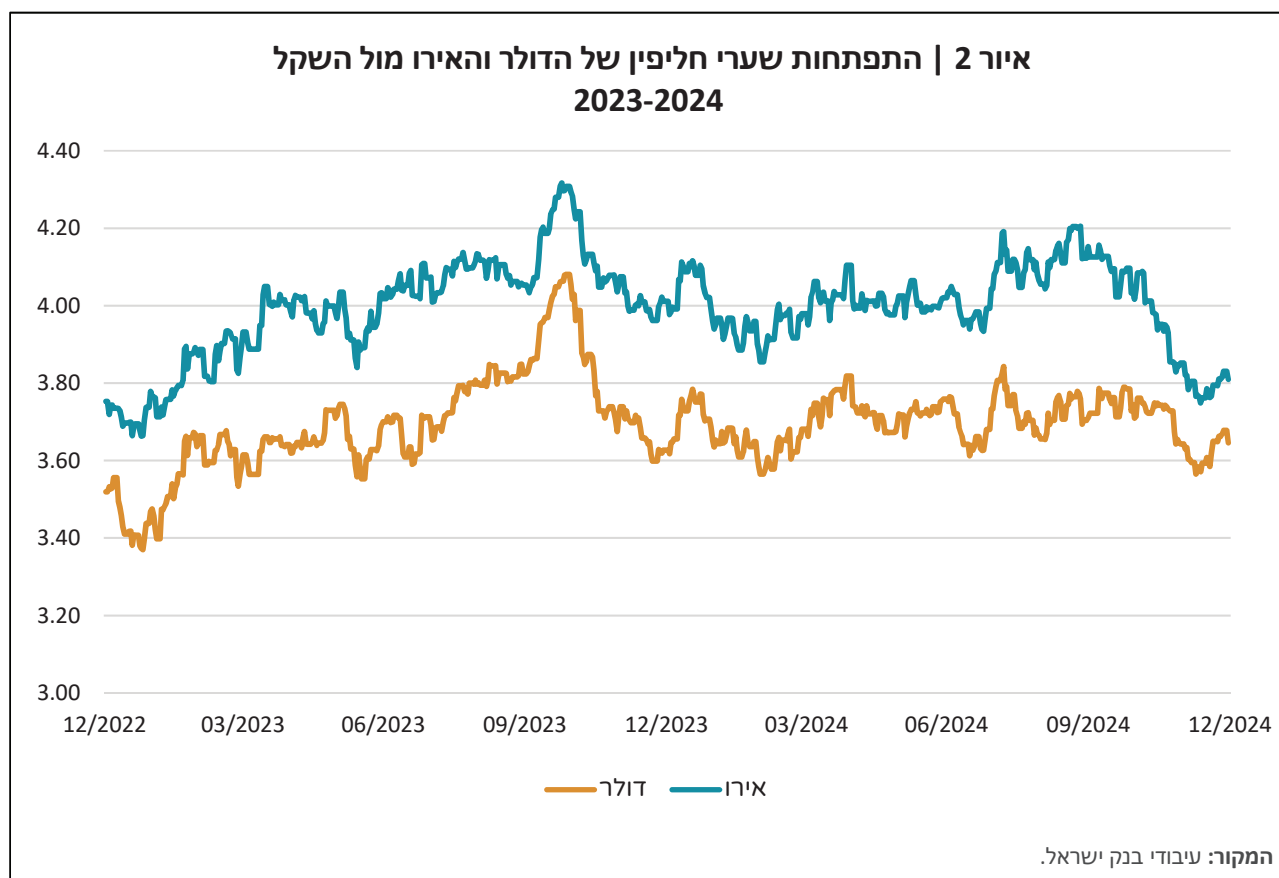
לאור היקפן הגדול של יתרות מטבע החוץ והיותן החלק העיקרי בנכסי בנק ישראל, יש לשינויים בשערי החליפין של השקל מול מטבעות החוץ השפעה משמעותית על מאזן הבנק ועל רווחיו.

התחזקותו של השקל מול סל המטבעות של יתרות מטבע חוץ, כפי שאירע השנה, הפחיתה את שווי השקלי של יתרות מטבע החוץ והביאה להפסדים ניכרים מהפרשי שערים במונחי שקל.

שיעור הריבית השקלית משפיע על הכנסות והוצאות הריבית בארץ. שיעורה, שירד בתחילת השנה ב-0.25% לרמה של 4.5%, היה דומה בממוצע שנתי לשיעורה בשנת 2023, שבה הוא היה במגמת עלייה. כתוצאה מכך נותר סעיף זה בדוחות ברמה דומה לשנה הקודמת.

שיעור עליית המדד בישראל משפיע על הרווחים מהצמדה למדד בגין נכסים מקומיים צמודים הכלולים בסעיף הריבית. בשנת 2024 עמד שיעור זה על 3.2%, עלייה קלה לעומת כ-3% בשנת 2023 וכתוצאה מכך לא גרם אף הוא לשינויים משמעותיים בהיקפו של סעיף זה.

שינויים אלה משליכים גם על יתרת ההתחייבות האקטוארית בגין הטבות לעובדים ולגמלאים, המבוססת על חישוב אקטוארי שלוקח בחשבון את עקום התשואה השקלי על אג"ח ממשלתיות ואת שיעור האינפלציה החזוי.

ב. מאזן הבנק

מאזן הבנק הסתכם בסוף שנת 2024 ב-881.9 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-26 מיליארד ש"ח (כ-3.1%) בהשוואה לשנת 2023. עיקר השינוי בנכסים נבע מעלייה של כ-39 מיליארד ש"ח ביתרת נכסי הבנק בחו"ל, שהושפעה משערוך נכסים לשווי הוגן, בעיקר ממניות, אך קוזזה חלקית על ידי ירידה בשווי השקלי של הנכסים, עקב התחזקות השקל בשנת 2024.

גידול זה קוזז בחלקו בקיטון בסך של כ-12.5 מיליארדי ש"ח בנכסים בארץ, שנבע בעיקר מפירעון של הלוואות מוניטריות שניתנו לתאגידים בנקאים במהלך משבר הקורונה ופירעון של אג"ח שנרכשו במסגרת תכניות ההרחבה המוניטרית בתקופה זו. הגידול המתמשך במאזן הבנק לאורך השנים, שהושפע בעיקר מהצטברות של יתרות מטבע החוץ, העצים את חוסר האיזון המטבעי במאזן הבנק. כתוצאה מכך גדלה גם השפעתם של השינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ מול השקל על מאזן הבנק ועל תוצאות פעילותו (איור 3).

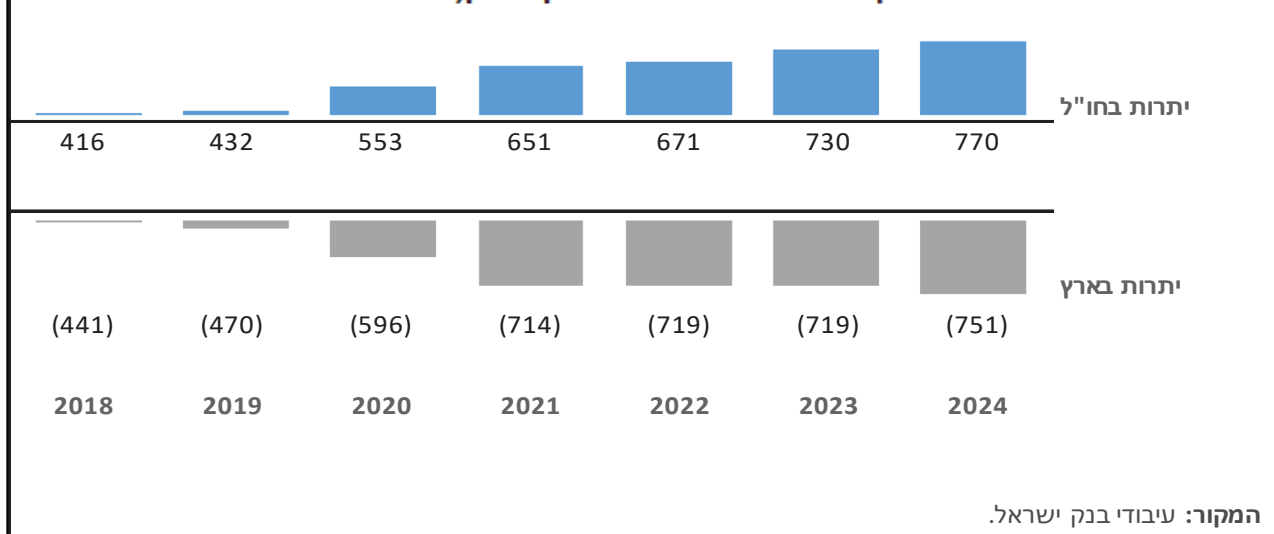
יתרת ההתחייבויות של הבנק בסוף שנת 2024 הסתכמה בכ-863 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-18.1 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2023 (כ-2.1%).

עיקר הגידול נובע מגידול ביתרות השוטפות של לקוחות הבנק.

היתרה הכוללת של הון הבנק וקרנות השערוך הסתכמה ב-18.9 מיליארד ש"ח, כאשר מתוכה יתרת הגירעון בהון הסתכמה ב-114.1 מיליארד ש"ח, בעוד שיתרת קרנות השערוך מרווחים שטרם מומשו, הסתכמה ב-133 מיליארד ש"ח.

רווחים לא ממומשים נזקפים לקרנות השערוך. בעת המימוש של רווחים אלה בפועל, הם יועברו מחשבון השערוך ויכללו ברווח הנקי לחלוקה. בהתאם לסעיף 76 (ב) לחוק, יתרת עודפים שלילית תנוכה מרווחים עתידיים להעברה.

איור 3 | התפתחות היתרות במאזן הבנק, 2018 עד 2024

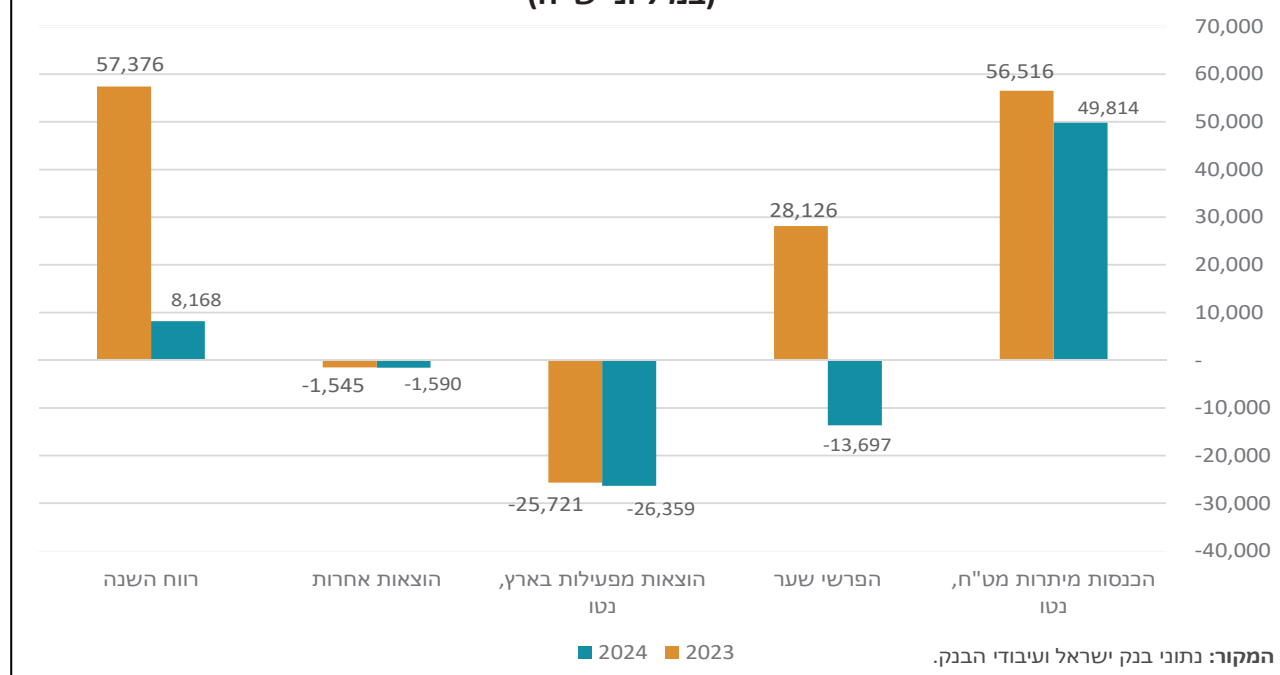
ג. דוח רווח והפסד

בשנת 2024 רשם הבנק רשם רווח שנתי של 8.2 מיליארד ש"ח.

הרווח של הבנק מהשקעת יתרות מטבע החוץ, ללא השפעת הפרשי השערים, הסתכם בכ-49.8 מיליארד ש"ח, עיקרם רווחי שערור מהחזקת מניות והכנסות ריבית מהחזקת אג"ח. זאת, על רקע עליית מדדי המניות בהן מושקעות יתרות המט"ח של הבנק, וסביבת הריבית הגבוהה ששררה בעולם.

מנגד הסתכמו השנה ההוצאות מהפרשי השערים ב-13.7 מיליארד ש"ח, כתוצאה מהתחזקותו של השקל מול כמה מטבעות חוץ בתיק היתרות של הבנק.

איור 4 | סעיפי הכנסות והוצאות של הבנק לשנים 2023-2024 (במיליוני ש"ח)

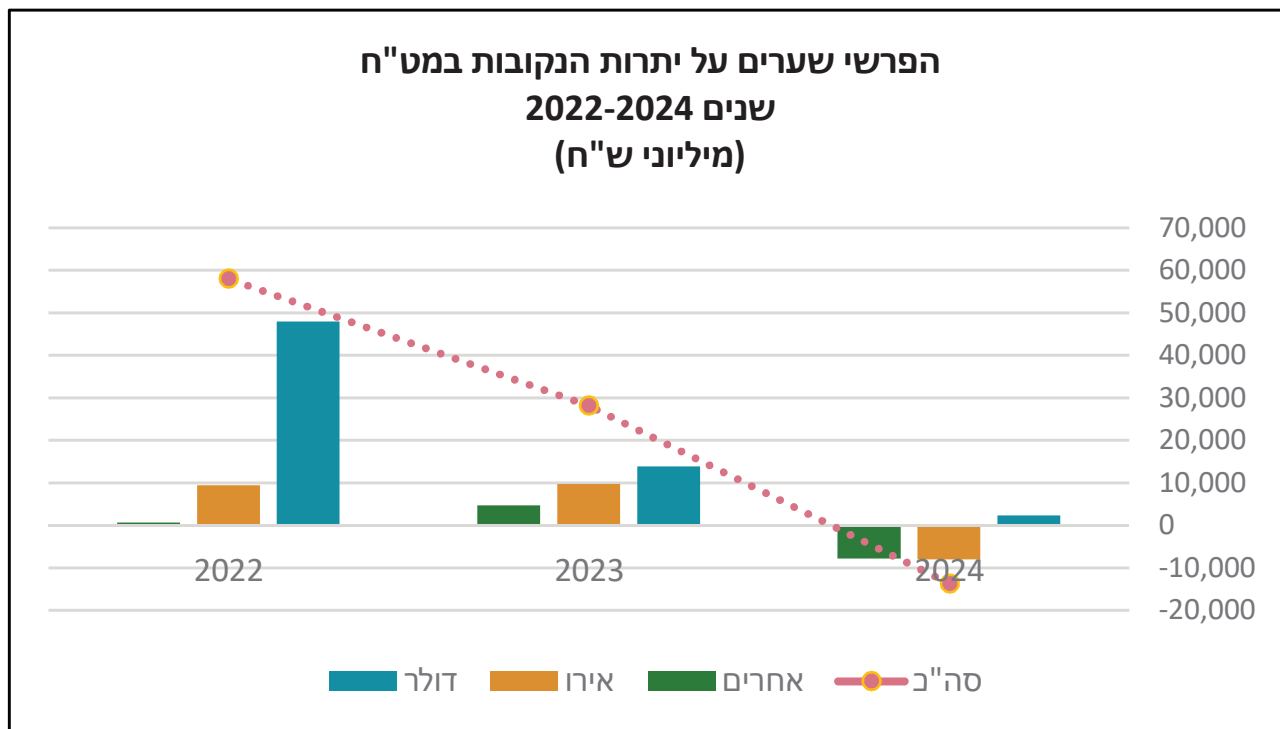

עקב ההיקף הגבוה של מאזן הבנק וחוסר האיזון המטבעי הקיים בו כאמור, ישנה השפעה ניכרת ותנודתית של הפרשי השערים במונחי שקל על רווחי הבנק. במהלך השנה התחזק השקל בשיעורים ניכרים מול כמה מטבעות בתיק היתרות של הבנק ובפרט בשיעור של 5.4% מול האירו - בהשפעת הורדות הריבית בגוש האירו (איור 1) וכן בשיעור של 9.2% מול הין היפני - כתוצאה ממדיניות מוניטרית מרחיבה של הבנק המרכזי ביפן וכן מול מטבעות חוץ נוספים. מנגד היחלשותו של השקל מול הדולר בשיעור של 0.6% הקטין את ההוצאות שנרשמו בגין הפרשי השערים.

הוצאות הבנק בגין יישום המדיניות המוניטרית, שעיקרן הוצאות ריבית בגין כלי הספיגה המוניטריים, מק"מ ופז"ק, הסתכמו השנה בכ- 26.4 מיליארד ש"ח, תוצאה של סביבת הריבית השקלית שנותרה גבוהה השנה (ללא שינוי משמעותי מהשנה שעברה).

חלוקת הרווחים של הבנק נקבעת בהתאם לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, סעיף 76(א), אשר קובע כי הרווח הנקי של הבנק לא יכלול רווחים שטרם מומשו על פי הדוח השנתי.

לאחר ייחוס רווחים שטרם מומשו לקרן שערך בסך של 12.4 מיליארד ש"ח, הסתכם ההפסד הנקי של הבנק בהתאם לחוק ב-4.2 מיליארד ש"ח, שמתווסף ליתרת ההפסד המצטברת של הבנק. כאמור, בהתאם לחוק, יתרת עודפים שלילית תנוכה מרווחים עתידיים להעברה.

ד. סעיפים עיקריים

ד.1 יתרות מטבע חוץ - נכסים בחו"ל והתחייבויות לחו"ל

לפי חוק בנק ישראל, התש"ע-2010, מופקד הבנק על החזקתם של יתרות מטבע החוץ של המדינה ועל ניהולן. יתרות מטבע החוץ שמחזיקות מדינות עשויות לסייע בשעת חירום או משבר ומהוות נדבך חשוב בהערכת איתנות הכלכלית של מדינות.

יתרות מטבע החוץ¹ הסתכמו בסוף שנת 2024 ב-782.5 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-40.1 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2023 (לוח 1).

הרווחים מהשקעתם של יתרות המט"ח הסתכמו השנה בסך 49.8 מיליארד ש"ח, עיקרם רווחי שערור מהחזקת מניות והכנסות ריבית מהחזקת אג"ח.

הוצאות מהפרשי שיערים, שהסתכמו השנה בכ-14 מיליארד ש"ח, עקב התחזקותו של השקל במהלך השנה, קיזזו חלק מהעלייה ביתרות.

פעולות הממשלה במט"ח תרמו לעלייה ביתרות המט"ח בסך של כ-5.6 מיליארד דולרים.

במונחי דולר, גדלו יתרות מטבע החוץ של ישראל בשנת 2024 ב-9.9 מיליארד דולר – מ-204.7 מיליארד דולר בסוף שנת 2023, ל-214.6 מיליארד דולר בסוף שנת 2024.

הרווחים מיתרות המט"ח במונחי דולר הסתכמו ב-13.2 מיליארדי דולר, והוצאות הפרשי הריבית בגין הסתכמו ב-4.8 מיליארדי דולר, תוצאת התחזקותו של הדולר מול מטבעות חוץ אחרים, בשל פערי הריבית והחוזקה היחסית של הפעילות הכלכלית בארה"ב. תרומת הממשלה ליתרות היתה בסך 1.5 מיליארדי דולר.

ההרכב הנכסי והמטבעי של יתרות מטבע החוץ, מאושר על ידי הוועדה המוניתרית של הבנק לפחות אחת לשנה, בהתאם ליעדי מדיניות ההשקעה של היתרות ובכפוף לרמת הסיכון שהיא קובעת.

לוח 1 - תרומת המגזרים ליתרות מטבע החוץ

2023	2024	2023	2024	
מיליוני דולרים		מיליוני שקלים חדשים		
204,695	214,570	742,424	782,537	יתרות מטבע חוץ
10,476	9,875	58,970	40,113	השינוי ביתרות מטבע החוץ
				בנק ישראל
(8,546)	-	(34,282)	-	רכישות (מכירות)
15,526	13,161	56,516	49,814	רווחים
1,378	(4,836)	28,254	(13,950)	הפרשי שיערים
(143)	183	(574)	(677)	אחר ¹
8,215	8,508	49,914	35,187	סה"כ בנק ישראל
2,243	1,548	9,070	5,565	הממשלה²
18	(181)	(14)	(639)	המגזר הפרטי³

¹ כולל תשלומים ותקבולים של בנק ישראל במטבע חוץ.

² העברות של הממשלה והמוסדות הלאומיים מחו"ל.

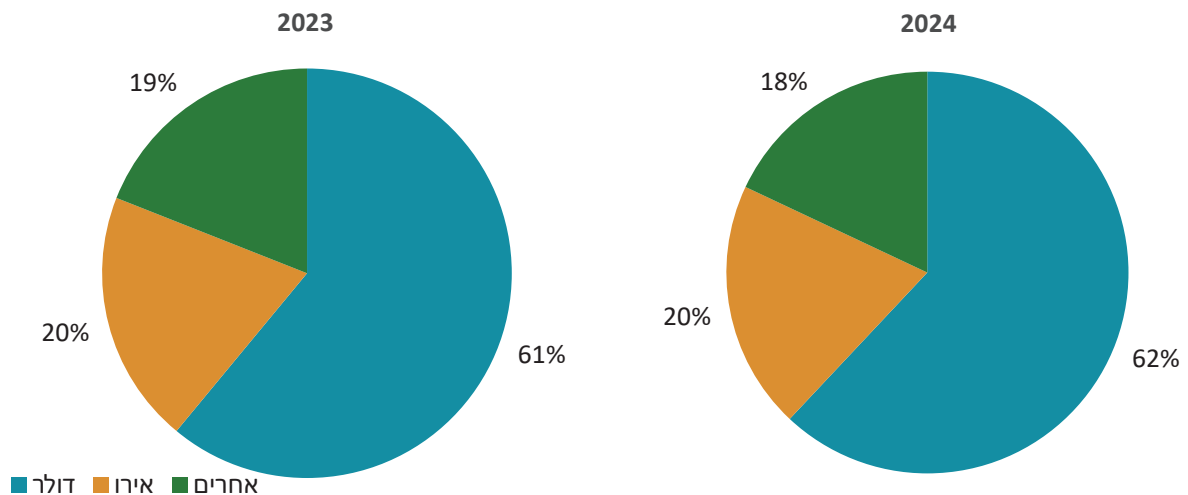
³ כולל את תשלומי מס ההכנסה של המגזר במטבע חוץ.

¹ סעיף זה מורכב במאזן מנכסים בחו"ל שמהווים חלק מיתרות מטבע חוץ, בניכוי ההתחייבויות לחו"ל, שכלולות ביתרות המט"ח.

ההרכב המטבעי

מאז שנת 2022, בעקבות עדכון בקווים המנחים לניהולן של יתרות המט"ח, חל שינוי בהרכב של הסמן המטבעי שלהן, שכלל הוספה של יעד תשואה שקלית, שמטרתה לכסות בטווח הארוך לכל הפחות את עלות המימון² של החזקת היתרות. במטרה להשיג את יעד התשואה השקלית עלה הצורך לפזר את סיכון שער החליפין מול השקל בין מטבעות המוכרים כמטבעות רזרבה ממדינות עם שוקי נכסים נזילים, עמוקים ומגוונים. בהתאם לקווים המנחים החדשים נקבע הרכב מטבע היעד ביתרות מטבע החוץ לסוף שנת 2024 כך ש-62% בדולר ארה"ב, 20% באירו, 5% בלירה שטרלינג ו-13% במטבעות אחרים. איור 5 מציג את ההתפלגות המטבעית של יתרות המט"ח כפי שהייתה בפועל בסוף השנה. התפלגות זו משפיעה על הפרשי השערים של מטבעות אלה מול השקל.

איור 5 | התפלגות מטבעית לסופי השנים 2023-2024

המקור: נתוני בנק ישראל ועיבודי הבנק.

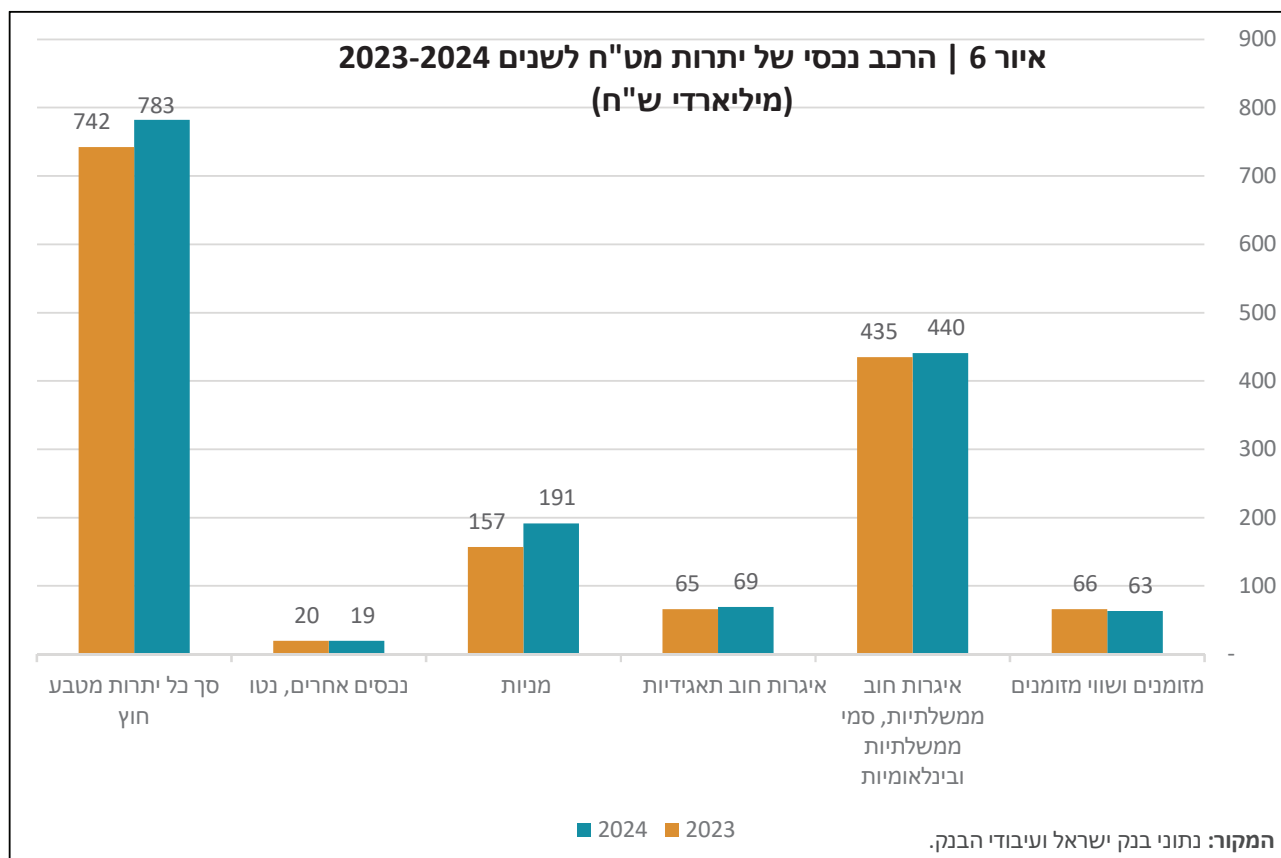
² עלות המימון של החזקת היתרות היא הפער בין עלות גיוס ההון בשקלים שנדרש להחזקת היתרות, לבין התשואה של יתרות המט"ח במונחי הסמן המטבעי, בתוספת הרווח או ההפסד מהחשיפה המטבעית מול השקל (עלות הספיגה).

ההרכב הנכסי

איור 6 מציג את ההרכב הנכסי של יתרות מטבע החוץ.

מתוך סך היתרות של כ-782.5 מיליארדי ש"ח, החלק המרכזי ביתרות בסך 700.3 מיליארדי ש"ח מושקע בני"ע סחירים, מתוכו, כ-514.2 מיליארדים באג"ח וכ-186.1 מיליארדי ש"ח במניות.

רוב ההשקעות באג"ח, כ-440.4 מיליארד ש"ח, מושקע באג"ח ממשלתי, סמי-ממשלתי ובין-לאומי וכ-73.8 מיליארד ש"ח נוספים מושקע באג"ח תאגידי בדירוג השקעה ובדירוגים נמוכים יותר.

הכנסות (הוצאות) מיתרות מטבע החוץ והפרשי השער בגין

ההכנסות מיתרות מטבע חוץ, ללא הפרשי השערים בגין, הסתכמו בשנת 2024 ברווח של כ-49.8 מיליארד ש"ח.

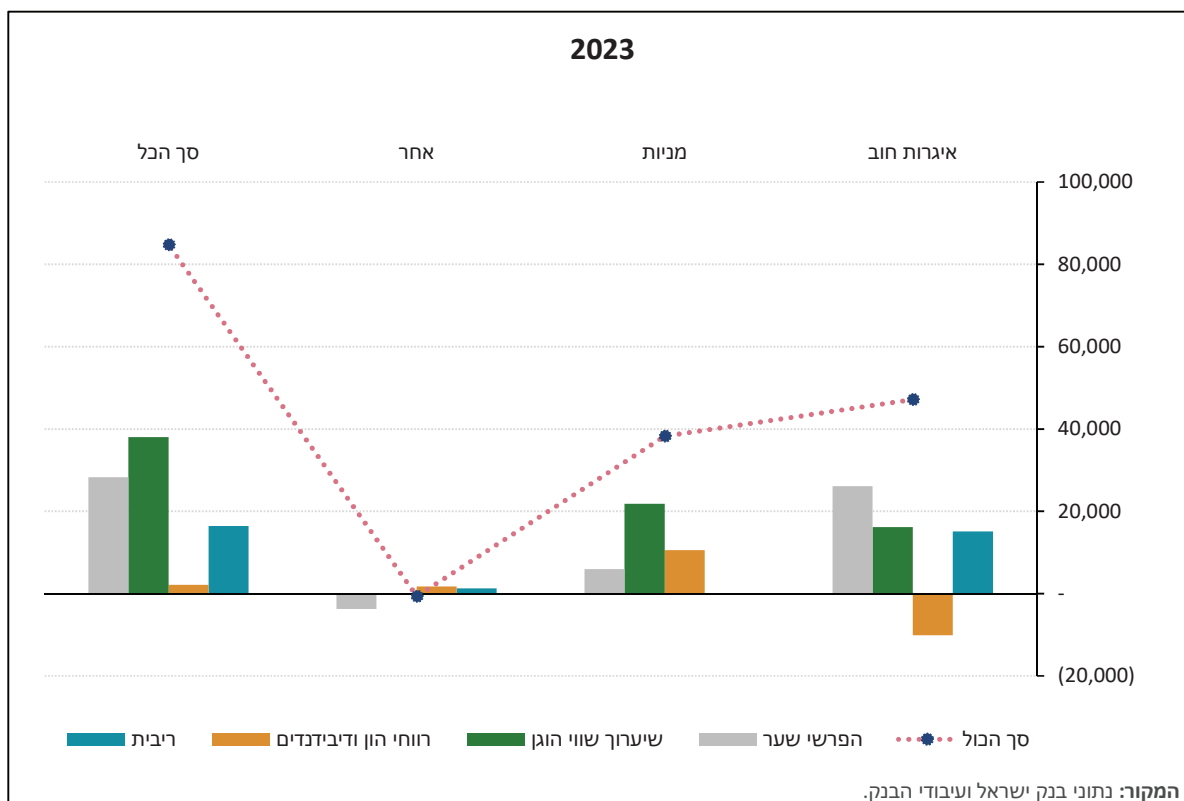
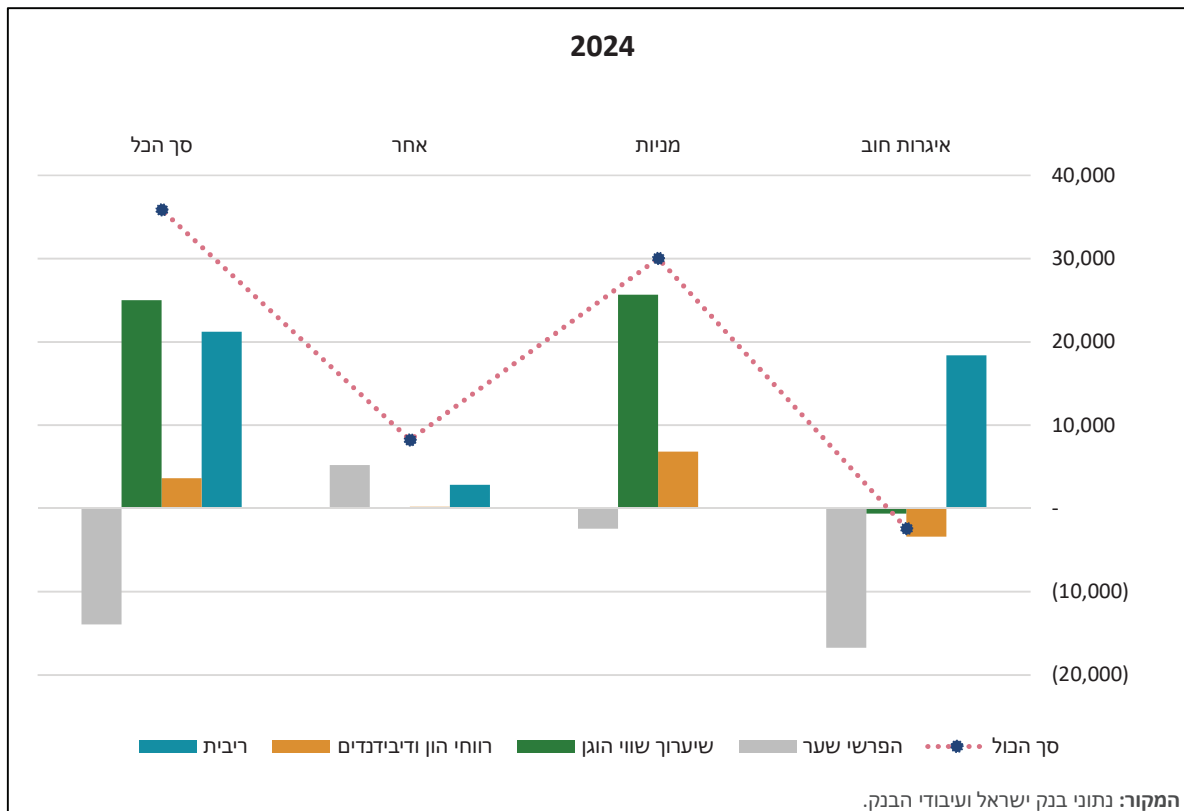
מתוכם ההכנסות ממניות - הכוללות שערך, רווחי הון ודיבידנדים - הסתכמו השנה ב-32.5 מיליארד ש"ח, הודות לעלייה משמעותית ברוב מדדי המניות המרכזיים בתיק היתרות השנה.

ההכנסות מאג"ח הסתכמו ב-14.4 מיליארד ש"ח, כאשר הכנסות הריבית מאג"ח עמדו על 18.4 מיליארד ש"ח, תוצאה של סביבת ריבית גבוהה בעולם, אך מנגד נרשמו הפסדי שערך והפסדי הון נטו של כ-4 מיליארד ש"ח, בשל עליית התשואות על רקע הירידה בצפי לקצב הורדות הריבית.

לעומת זאת, הוצאות מהפרשי שערים בגין היתרות הסתכמו בכ-14 מיליארד ש"ח, כתוצאה מהתחזקותו של השקל מול מטבעות בתיק היתרות, כאשר רוב ההכנסות מהפרשי שערים נצברו בגין אחזקות באג"ח, אשר מהוות את חלק הארי של היתרות.

בסיכום כולל, ההכנסות מיתרות המט"ח, כולל ההשפעה של הפרשי השערים בגין, הסתכמו ב-35.9 מיליארד ש"ח.

איור 7 | הרכב הכנסות (הוצאות) מיתרות מטבע חוץ (מיליוני ש"ח)

2.ד נכסים והתחייבויות בארץ

בשנת 2024 הסתכמה יתרת הנכסים בארץ בכ-95.8 מיליארד ש"ח, ירידה של 12.5 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2023 שנבעה בעיקרה מפירעון של הלוואות מוניטריות שניתנו למערכת הבנקאית בתקופת הקורונה לטובת העמדת אשראי לעסקים קטנים, ומפירעון של אג"ח מקומיות שנרכשו במסגרת התערבות הבנק בשווקים.

הכנסות הריבית מנכסים אלה הסתכמו בכ-1.8 מיליארד ש"ח, בעיקר מריבית והצמדה מאג"ח מקומיות.

ההתחייבויות בארץ המהוות את עיקר ההתחייבויות של הבנק, הסתכמו בשנת 2024 ב-846.9 מיליארד ש"ח, עלייה של 19.6 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2023. הגידול ביתרה מושפע השנה בעיקר מהיתרות השוטפות של הממשלה ושל התאגידים הבנקאים ליום 31 בדצמבר 2024.

יתרת המק"מ והפז"ק, המשמשים כלי ספיגה מוניטריים לספיגת עודפי נזילות בשוק, ירדה בשנת 2024 בכ-4.7 מיליארד ש"ח ליתרה של 585 מיליארד ש"ח, כאשר ההרכב של כלי הספיגה השתנה השנה - המק"מ ירד ב-82.7 מיליארד ש"ח והפז"ק עלה ב-78 מיליארד ש"ח וזאת על רקע ירידה יחסית בביקוש למק"מ לעומת שנת 2023.

סך ההוצאות נטו מהפעילות בארץ הסתכם השנה בכ-26.4 מיליארד ש"ח בדומה להיקפו בשנת 2023, 25.7 מיליארד ש"ח.

עיקר ההוצאות בארץ, נבעו מריבית בגין כלי הספיגה המוניטריים, אשר הסתכמו השנה ב-25.9 מיליארד ש"ח (בשנת 2023 -24.4 מיליארד ש"ח), תוצאה של סביבת ריבית גבוהה ששררה בארץ.

3.ד הון הבנק (גירעון) וקרנות השערוך

היתרה הכוללת של הגירעון בהון הבנק וקרנות השערוך בשנת 2024 נותרה חיובית ועמדה על 18.9 מיליארד ש"ח, כאשר יתרת הגירעון בהון מתוכה עמדה על 118.1- מיליארד ש"ח ואילו יתרת קרנות השערוך מרווחים שטרם מומשו עמדה על 133 מיליארד ש"ח.

קרנות השערוך כוללות רווחים שטרם מומשו כתוצאה משערוך נכסים לשווי הוגן הכלולים ברווח או הפסד של הבנק, אך אינם כלולים ב"רווח הנקי" המוגדר בחוק המשמש לקביעת הרווחים הראויים לחלוקה לממשלה.³ בעת המימוש של רווחים אלה בפועל, הם יועברו מחשבון השערוך וייכללו ברווח הנקי לחלוקה.

בנוסף מועברים לקרנות השערוך סכומים בהתאם להוראות התקינה הבין-לאומית (IFRS), כמו שינויים בהפרשה האקטוארית של הבנק לזכויות עובדים הנובעים משינויים בהנחות האקטואריות.

בשנת 2023 הסתכמה היתרה הכוללת של הון הבנק ושל קרנות השערוך ב-10.5 מיליארד ש"ח, כאשר יתרת הגירעון בהון מתוכה עמדה על 113.9- מיליארד ש"ח ואילו יתרת קרנות השערוך מרווחים שטרם מומשו עמדה על 120.4 מיליארד ש"ח.

העלייה נטו בקרנות השערוך בשנת 2024 בסך 12.5 מיליארד ש"ח נבעה בעיקר מעלייה בשערוך לשווי הוגן של מניות במט"ח בסך 25.6 מיליארד ש"ח, הודות לעלייה במחירי המניות, אך מנגד נרשמה ירידה של 12.2 מיליארד ש"ח בחשבון השערוך מהפרשי שער על יתרות הנקובות במטבע חוץ, עקב הוצאות הפרשי שער מול מטבעות אשר פוחתו מול השקל השנה.

השינוי ביתרת הגירעון בהון משקף את הרווחים הממומשים השנה בלבד, ללא רווחי שערוך המניות במט"ח.

³ זאת בהתאם לסעיף 76 לחוק בנק ישראל שקובע כי: "הרווח הנקי לא יכלול רווחים שטרם מומשו על פי הדוח הכספי השנתי".

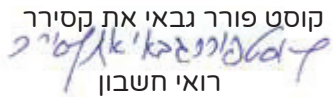
דוח רואה החשבון המבקר

לנגיד ולמועצה המנהלית של בנק ישראל

ביקרנו את הדוח על המצב הכספי המצורף של בנק ישראל (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת הדוחות על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון (בגירעון בהון) ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2024 ו-2023 (להלן - הדוחות הכספיים). דוחות כספיים אלה הינם באחריות המועצה המנהלית, הנגיד והמנכ"לית. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הנהלת הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת תוצאות פעולותיו, השינויים בהון (בגירעון בהון) ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת מהשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2024 ו-2023, בהתאם לכללי דיווח כספי בין-לאומיים חשבונאיים (IFRS Accounting Standards).

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי חשבון

תל אביב,

31 במרץ, 2025

דוח על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר			
2023	2024		
מיליוני שקלים חדשים		ביאור	
נכסים			
נכסים בחו"ל			
		3	יתרות מטבע חוץ
65,661	63,024		מזומנים ושווי מזומנים
657,223	700,290		ניירות ערך במטבע חוץ
534	3,088		מכשירים פיננסים נגזרים
6,553	3,172		נכסים אחרים
16,697	16,047		קרן המטבע הבין-לאומית
456	472	4	השקעה ב-BIS
747,124	786,093		סך כל הנכסים בחו"ל
נכסים בארץ			
84,057	81,356	5	איגרות חוב במטבע מקומי
23,316	13,501	5	הלוואות למוסדות פיננסים
220	225	6	נכסים אחרים
683	689	7	רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים
108,276	95,771		סך כל הנכסים בארץ
855,400	881,864		סך כל הנכסים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ליום 31 בדצמבר			
2023	2024		
מיליוני שקלים חדשים		ביאור	
			התחייבויות
			התחייבויות לחו"ל
		3	יתרות מטבע חוץ
2,259	25		מכשירים פיננסיים נגזרים
1,985	3,059		התחייבויות אחרות
13,354	13,037	ג'3	קרן המטבע הבין-לאומית
17,598	16,121		סך כל ההתחייבויות לחו"ל
			התחייבויות בארץ
129,194	131,484	8	שטרי כסף ומעות במחזור
64,412	69,480	5	יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות
285,289	363,282	5	פיקדונות לזמן קצוב
304,336	221,686	5	מלווה קצר מועד (מק"מ)
29,872	46,802	5	יתרות הממשלה
14,163	14,151	9	התחייבויות אחרות
827,266	846,885		סך כל ההתחייבויות בארץ
844,864	863,006		סך כל ההתחייבויות
		10	הון הבנק (גירעון) וקרנות
			הון הבנק (גירעון)
3,985	3,985		הון הבנק וקרן שמורה
(113,881)	(118,096)		יתרת הפסד
120,432	132,969		קרנות שיערוך
10,536	18,858		סך כל הון הבנק (גירעון) וקרנות
855,400	881,864		סך כל ההתחייבויות וההון

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

שולמית גרי
מנכ"לית הבנק
והאחראית הבכירה לעניינים הכספיים

פרופ' יהושע (שוקי) שמר
יו"ר המועצה המינהלית

פרופ' אמיר ירון
נגיד הבנק

דוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2023	2024		
מיליוני שקלים חדשים		ביאור	
			הכנסות (הוצאות) מפעילות בחו"ל
			הכנסות (הוצאות) מיתרות מטבע חוץ
16,400	21,197	14	הכנסות ריבית, נטו
40,305	28,783	15	רווח או הפסד משיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים
(189)	(166)	16	הוצאות שונות, נטו
(516)	(513)		הוצאות אחרות מפעילות בחו"ל, נטו
56,000	49,301		סך כל ההכנסות מפעילות בחו"ל, נטו
			הכנסות (הוצאות) מפעילות בארץ
1,574	1,760	17	הכנסות ריבית, נטו
(27,306)	(28,131)	17	הוצאות ריבית
11	12	18	הכנסות שונות, נטו
(25,721)	(26,359)		סך כל ההוצאות מפעילות בארץ
28,126	(13,697)	19	הפרשי שער
58,405	9,245		רווח מפעולות פיננסיות
(75)	(107)		הוצאות על הדפסת שטרי כסף והטבעת מעות
(994)	(1,012)	20	הוצאות הנהלה וכלליות
40	42	21	הכנסות אחרות, נטו
57,376	8,168		רווח השנה

רווח כולל אחר

		סכומים שלא יסווגו מחדש לרווח או הפסד:	
612	138	רווח ממדידה מחדש של תכנית להטבה מוגדרת	
25	16	רווח מהשקעות במכשירים הוניים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר	
637	154	רווח כולל אחר	

58,013	8,322	רווח כולל
---------------	--------------	------------------

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על ייחוס רווחים (הפסדים)*

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		ביאור
57,376	8,168	רווח השנה
(46,111)	(12,383)	בניכוי: ייחוס רווחים שטרם מומשו לקרן שיערוך
11,265	(4,215)	סך הכל רווח (הפסד) שהוכר השנה

ייתר הפסד ליום 31 בדצמבר	(118,096)	(113,881)
--------------------------	-----------	-----------

* דוח על ייחוס רווחים (הפסדים) נערך לצורך חישוב הרווח הנקי לפי סעיף 76 לחוק בנק ישראל התש"ע-2010 (ראו גם ביאור 22) ואינו בהתאם לכללי דיווח כספי בין-לאומיים חשבונאיים (IFRS Accounting Standards).

דוח על השינויים בהון (בגירעון בהון)

סך הכול	קרנות שיערוך			הון הבנק		
	סך הכול קרנות שיערוך	קרנות שיערוך מרווחים שטרם מומשו ¹	יתרת רווח (הפסד) כולל אחר	הון הבנק וקרן שמורה	יתרת הפסד	
	מיליוני שקלים חדשים			מיליוני שקלים חדשים		
(47,477)	73,684	75,992	(2,308)	(125,146)	3,985	יתרה ליום 1 בינואר 2023
58,013	46,748	146,111	637	11,265	-	רווח כולל
10,536	120,432	122,103	(1,671)	(113,881)	3,985	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
8,322	12,537	112,383	154	(4,215)	-	רווח (הפסד) כולל
18,858	132,969	134,486	(1,517)	(118,096)	3,985	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

¹ העברה מרווח השנה לקרנות שיערוך - ראו ביאור 10 ודוח ייחוס רווחים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2023	2024
מיליוני שקלים חדשים	
57,376	8,168
(16,400)	(21,197)
(40,305)	(28,783)
516	513
76	64
25,732	26,371
4,743	(169)
(32,997)	14,119
128	(253)
98	80
(58,409)	(9,255)
30,846	(30,122)
1,292	996
(121)	2,975
(1,911)	680
(12,262)	(5)
932	775
(58)	393
1,393	2,237
16,702	9,955
(3)	(7)
(9,712)	5,085
(117,951)	77,950
83,303	(93,260)
1,385	16,875
5,135	163
(26)	(35)
(1,056)	(5,345)

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח השנה

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

התאמות לסעיפי דוח רווח או הפסד:

הכנסות ריבית מיתרות במטבע חוץ, נטו
רווח משיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים, נטו
הוצאות אחרות מפעילות בחו"ל, נטו
הוצאות מסים על השקעות בחו"ל
הוצאות ריבית ממכשירים פיננסיים מפעילות בארץ, נטו
הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
הפרשי שער בגין יתרות במטבע חוץ
הפרשי שער בגין יתרות מפעילות בארץ
פחת והפחתות

שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:

ירידה (עלייה) בהשקעה בניירות ערך במטבע חוץ בחו"ל
ירידה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בחו"ל
ירידה (עלייה) בגין ביטחונות על מכשירים פיננסיים נגזרים בחו"ל
ירידה (עלייה) בפיקדונות לזמן קצר בחו"ל
עלייה במסגרת הסכמי רכש או מכר חוזר בחו"ל
ירידה בנכסים אחרים בחו"ל
ירידה (עלייה) בפיקדונות קרן המטבע הבין-לאומית
ירידה בהשקעה באגרות חוב במטבע מקומי בארץ
ירידה בהלוואות למוסדות פיננסיים בארץ
עלייה בנכסים אחרים בארץ
עלייה (ירידה) מיתרות התאגידים הבנקאים בארץ
עלייה (ירידה) מפיקדונות לזמן קצוב בארץ
עלייה (ירידה) ממלווה קצר מועד (מק"מ)
עלייה מיתרות הממשלה בארץ
עלייה בהתחייבויות אחרות בארץ
ירידה בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2023	2024
מיליוני שקלים חדשים	
(786)	(145)
8,978	14,068
(16,376)	(17,478)
2,057	2,080
3,626	2,954
(76)	(64)
(2,577)	1,415
(4,666)	(5,017)
(72)	(86)
3	7
(69)	(79)
9,768	2,290
9,768	2,290
(4,743)	169
5,033	(2,806)
65,371	65,661
65,661	63,024

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה:

ריבית ששולמה בגין יתרות בחו"ל
ריבית שהתקבלה מיתרות בחו"ל
ריבית ששולמה בגין יתרות בארץ
ריבית שהתקבלה מיתרות בארץ
דיבידנדים שהתקבלו
מסים על הכנסה ששולמו

מזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה

רכישת רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים
פירעון הלוואות לעובדים

מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות מימון

גידול בשטרי כסף ובמעות במחזור
מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון

הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים

עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 1 | כללי

1. בנק ישראל (להלן: "הבנק") הוא הבנק המרכזי של מדינת ישראל. הבנק נוסד בשנת 1954, מושבו בירושלים והוא פועל בשני סניפים נוספים בתל אביב. הבנק פועל בהתאם לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010 (להלן: "החוק") והוא עצמאי בבחירת פעולותיו ובהפעלת סמכויותיו לצורך השגת המטרות ולמילוי תפקידיו כפי שנקבעו בחוק. לבנק ועדה מוניתרית, שבראשה עומד נגיד הבנק וכן מועצה מנהלית, שבראשה עומד אחד מן החברים מקרב הציבור שנבחר לכך.

תפקידיו של הבנק על פי החוק הם: לנהל את המדיניות המוניתרית; להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן; לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל; לשמש בנקאי של הממשלה; להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק במטרה להבטיח את יעילותן ואת יציבותן; להנפיק מטבע; להסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה; וכן לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות. בנוסף, הבנק ייצג את המדינה במוסדות הפיננסים הבין-לאומיים, ינהל מערכת מידע וסטטיסטיקה על כלכלת ישראל וייעץ לממשלה בסוגיות כלכליות.

בהתאם לחוק נתוני אשראי התשע"ו-2016, הבנק מנהל גם את מאגר נתוני האשראי, אוסף נתוני אשראי ממקורות המידע, מחזיק את נתוני האשראי במאגר ומוסר אותם ללשכות אשראי וללקוחות. כמו כן, בהתאם לחוק הקרן לאזרחי ישראל, התשע"ד-2014, נכסי הקרן מנוהלים באמצעות מחלקת הניהול שבבנק ישראל.

2. השלכות מלחמת "חרבות ברזל"

בחודש אוקטובר 2023 פרצה בישראל מלחמת "חרבות ברזל" (להלן: "המלחמה"). הימשכותה הובילה להאטה בפעילות העסקית במשק, בין היתר עקב סגירת מפעלים בדרום ובצפון הארץ, פגיעה בתשתיות, גיוס אנשי מילואים לתקופה בלתי מוגדרת ושיבוש בפעילות הכלכלית בישראל. האירועים הביטחוניים גרמו לתנודתיות בתנאים הפיננסיים בשווקים המקומיים והשפיעו על מחירי הסחורות ושערי החליפין של מטבע החוץ.

בתגובה לכך, הפעיל בנק ישראל כמה תוכניות, כדי להבטיח את תפקודם התקין של השווקים הפיננסיים וכדי לתמוך על רקע המלחמה בפעילות הכלכלית וביציבות הפיננסית:

א. עם פרוץ המלחמה הכריז בנק ישראל על תכנית למכירה של עד 30 מיליארד דולר מיתרות מטבע החוץ ואספקה של נזילות דולרית בהיקף של עד 15 מיליארד דולר באמצעות עסקות החלף (SWAP) וזאת על מנת למתן את התנודות בשער החליפין של השקל ולספק את הנזילות הנדרשת להמשך פעילותם הסדירה של השווקים. במסגרת זו, מכר בנק ישראל בשנת 2023 8.5 מיליארד דולר מיתרות מטבע החוץ וביצע עסקות החלף בהיקף של 0.4 מיליארד דולר.

ב. ביצוע עסקות הסכם מכר חוזר (Reverse Repurchase Agreement) ("R.Repo") - מול גופים מוסדיים וקרנות נאמנות כנגד בטוחות של אג"ח ממשלתיות ו/או תאגידיות כבטוחה, במטרה לשמור על תפקודם התקין של השווקים. במסגרת זו בוצעו בשנת 2023 עסקות בהיקף של כ-95 מיליון ש"ח.

ג. תכנית להקלת אשראי לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמלחמה:

1. מתן הלוואות מוניתריות לבנקים בהיקף של עד 10 מיליארד ש"ח, בכפוף להעמדת אשראי לעסקים קטנים וזעירים בהתאם לתנאים שנקבעו. במסגרת תוכנית זו ניתנו הלוואות בסך של 6.4 מיליארדי ש"ח, מתוכם ניתנו 4.3 מיליארד ש"ח במהלך שנת 2024 ו-2.1 מיליארד ש"ח עד ליום 31 בדצמבר, 2023.

2. הלוואות באמצעות עסקות מכר חוזר ("R.Repo") לגופי אשראי חוץ-בנקאים בהיקף של עד 1 מיליארד ש"ח, בכפוף להעמדת אשראי לעסקים קטנים וזעירים בהתאם לתנאים שנקבעו.

תוכניות אלו הסתיימו בחודש פברואר 2024, והמדיניות המוניתרית התמקדה בייצוב השווקים והפחתת אי הוודאות לצד יציבות מחירים ותמיכה בפעילות הכלכלית.

במהלך שנת 2024 התעצמה המלחמה ואף התרחבה לחזיתות נוספות, מה שהוביל לעלייה בפרמיית הסיכון של ישראל ולהורדות דירוג האשראי של המשק. בנוסף נרשם פיחות בשער השקל מול מטבעות חוץ עיקריים בעולם. לקראת סוף שנת 2024, עם ההגעה להסכם הפסקת אש בצפון, נרשמה ירידה מסויימת בפרמיית הסיכון של ישראל והתחזקות של השקל.

3. השפעות האינפלציה ועליית שיעור הריבית

בעקבות התפתחויות מקרו כלכליות ברחבי העולם שהתרחשו במהלך שנת 2022, חלה עלייה בשיעורי האינפלציה בארץ ובעולם. בתגובה, כחלק מהצעדים שננקטו על מנת לבלום את עליית המחירים, החלו הבנקים המרכזיים בעולם, ובכללם בנק ישראל, להעלות את שיעור הריבית. בסוף שנת 2023 נראה היה שתהליך העלאות הריבית הגיע לסיומו, אך סביבת הריביות נותרה גבוהה במהלך השנה.

בשנת 2024 עקב התמתנות בשיעורי האינפלציה בעולם, החלו בנקים מרכזיים בעולם בתהליך הדרגתי של הורדת שיעורי הריבית בבנקים מרכזיים בעולם ובחודש ינואר 2024 הוריד בנק ישראל את הריבית בשיעור של 0.25 אחוז לרמה של 4.5 אחוזים, בהפחתה הראשונה מאז תקופת הקורונה.

ביאור 2 | עיקרי המדיניות החשבונאית

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בדוחות הכספיים בעקביות, בכל התקופות המוצגות, אלא אם נאמר אחרת.

א. בסיס הדיווח והמדידה של הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח כספי בין-לאומיים חשבונאיים (IFRS Accounting Standards).

2. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על בסיס העלות, למעט הסעיפים הבאים:

- א. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד;
- ב. מניות הבנק בבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים (BIS) המיועדות ונמדדות בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר;
- ג. התחייבות בגין הטבות לעובדים הנמדדת לפי הערך הנוכחי של התוכנית להטבה מוגדרת.

3. בסיס ההכרה בהכנסה

הקריטריונים המשמשים את הבנק להכרה בהכנסות ובהוצאות בדוחות הכספיים הם כדלקמן:

- א. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בעלות מופחתת - הכנסות הריבית מוכרות בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית;
- ב. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד - ההכנסה מוכרת תחילה בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, והיתרה מוכרת כהתאמה לשווי ההוגן של הנכס הפיננסי;
- ג. נכסים והתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר - כולל השקעה במכשירים הוניים, כאשר השינויים בשווי ההוגן במהלך התקופה נזקפים לרווח כולל אחר, היות ומדובר בהשקעות עם כוונת החזקה לטווח הארוך ובוצע ייעוד לראשונה למדידה זו בהתאם ל-IFRS 9;
- ד. הכנסות והוצאות מעמלות והכנסות אחרות משירותים אחרים מוכרים ברווח או הפסד בתקופה שבה ניתנו השירותים.

ב. מטבע הפעילות, מטבע ההצגה ומטבע חוץ

מטבע הפעילות של הבנק הוא שקל חדש והוא מייצג את המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, אלא אם צוין אחרת.

1. עסקות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקות הנקובות במטבע חוץ נרשמות עם ההכרה לראשונה בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה לראשונה, מתורגמים נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לרווח או הפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ ומוצגים לפי עלות, מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה.

נתונים על שערי החליפין היציגים של השקל מול מספר מטבעות עיקריים מוצגים להלן:

שער השניוני		ליום 31 בדצמבר			
2023	2024	2022	2023	2024	
אחוזים		שקלים חדשים			
3.1	0.6	3.519	3.627	3.647	דולר ארצות הברית
6.9	(5.4)	3.753	4.012	3.796	אירו
9.0	(1.0)	4.238	4.621	4.574	לירה שטרלינג
4.7	(2.3)	4.649	4.868	4.759	¹ (SDR) זכויות משיכה מיוחדות

¹ שער ה-SDR מפורסם על ידי קרן המטבע הבין-לאומית ומחושב על בסיס סל משוקלל של חמישה מטבעות: דולר ארצות הברית; אירו; ין יפני; לירה שטרלינג; יואן סיני.

2. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים במטבע מקומי הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד המחירים לצרכן בישראל (להלן: המדד), מותאמים בכל תאריך דיווח לפי המדד הרלוונטי בהתאם לתנאי ההסכם.

נתונים על מדד המחירים לצרכן בישראל (על בסיס ממוצע 2016) מוצגים להלן:

שער השניוני		שנה			
2023	2024	2022	2023	2024	
אחוזים		נקודות			
3.3	3.4	109.1	112.8	116.6	לחודש נובמבר
3.0	3.2	109.4	112.6	116.3	לחודש דצמבר

ג. שיעורי ריבית

חלק מהריביות הנגבות או המשולמות על ידי בנק ישראל, מבוססות על ריבית בנק ישראל או על הריבית הבסיסית (prime).

נתונים על שיעורי הריבית בארץ מוצגים להלן:

ליום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
אחוזים			
3.25	4.75	4.50	ריבית בנק ישראל
4.75	6.25	6.00	ריבית בסיסית (Prime)

ד. מכשירים פיננסיים

1. נכסים פיננסיים¹

נכסים פיננסיים נמדדים במועד ההכרה לראשונה בשוויים ההוגן ובתוספת עלויות שניתן לייחס במישרין לרכישה של הנכס הפיננסי, למעט נכסים פיננסיים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, שלגביהם עלויות העסקה נזקפות לרווח או הפסד. הבנק מסווג ומודד בדוחותיו הכספיים מכשירי חוב בהתאם לקריטריונים להלן:

(א) המודל העסקי של הבנק לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן;

(ב) מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.

מכשירי חוב הנמדדים בעלות מופחתת:

הבנק מודד מכשירי חוב בעלות מופחתת כאשר:

המודל העסקי של הבנק הינו החזקת נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן כאשר התנאים החוזיים של הנכסים הפיננסיים מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

לאחר ההכרה לראשונה נמדדים נכסים אלה על פי תנאיהם בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפרשה לירידת ערך.

מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:

נכסים פיננסיים שאינם עומדים בקריטריונים למדידה בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים נכסים אלה בשווי הוגן, כאשר רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן נזקפים לרווח או הפסד.

הכנסות הריבית בגין מכשירים אלה מוכרות תחילה בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, ושאר הסכום מוכר כהתאמה לשווי ההוגן של הנכס הפיננסי.

השקעות במכשירים הוניים ונכסים פיננסיים נגזרים

השקעות אלה נמדדות, ככלל, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

השקעות בנכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (השקעה ב-BIS)

שינויים בשווי הוגן במהלך התקופה נזקפים לרווח כולל אחר. לפירוט נוסף ראו ביאור 4.

2. ירידת ערך נכסים פיננסיים

הבנק בוחן בכל מועד דיווח את ההפרשה להפסד בגין מכשירי חוב פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

הבנק מבחין בשני מצבים של הכרה בהפרשה להפסד:

א. מכשירי חוב אשר לא חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה או אם סיכון האשראי הוא נמוך – ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשיר חוב זה תיקח בחשבון הפסדי אשראי חוזיים בתקופה של 12 חודשים לאחר מועד הדיווח, או;

ב. ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשירי חוב אשר חלה מאז מועד ההכרה לראשונה בהם הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם ואשר סיכון האשראי בגינם אינו נמוך, תביא בחשבון את הפסדי האשראי החוזיים לאורך כל יתרת תקופת חיי המכשיר.

¹ קטגוריות המדידה מפורטות בביאור 12.

בגין מכשירי חוב הנמדדים לפי עלות מופחתת ירידת הערך נזקפת לרווח או הפסד כנגד הפרשה ואילו בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר ירידת הערך נזקפת לרווח או הפסד כנגד רווח כולל אחר ואינה מקטינה בדוח על המצב הכספי את הערך בספרים של הנכס הפיננסי.

הבנק מיישם את ההקלה שנקבעה ב-IFRS 9, שלפיה הוא מניח שסיכון האשראי של מכשיר חוב לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר נושא סיכון אשראי נמוך, למשל, אם יש לו דירוג חיצוני של "דירוג השקעה".

3. התחייבויות פיננסיות

א. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

הבנק מודד את התחייבויותיו הפיננסיות בגין נגזרים, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

במועד ההכרה לראשונה, התחייבויות אלה נמדדות בשווי הוגן, כאשר עלויות עסקה נזקפות לרווח או הפסד.

ב. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת

במועד ההכרה לראשונה, מודד הבנק את התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים בשווי הוגן, בניכוי עלויות עסקה שניתן לייחס ישירות להנפקה של התחייבות הפיננסית.

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות אלה בעלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית.

4. גריעת התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן או בנכסים פיננסיים אחרים או כאשר החייב משוחרר ממנה באופן משפטי.

5. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מוצגים בסכום נטו בדוח על המצב הכספי כאשר:

קיימת זכות בהווה הניתנת לאכיפה משפטית של קיזוז הסכומים שהוכרו;

קיימת גם כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל.

הזכות לקיזוז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית, לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה, אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פירעון של מי מהצדדים. על מנת שהזכות לקיזוז תהיה מיידי, היא אינה יכולה להיות תלויה באירוע עתידי, כפופה לפרקי זמן שבהם אינה חלה או נתונה לאירועים שעלולים להביא לפגיעתה.

ה. הפרשות

הפרשה מוכרת אם כתוצאה מאירועי עבר, יש לבנק בהווה התחייבות משפטית או ממשית שניתן לאמוד אותה באופן מהימן, וסביר להניח שתידרש יציאה של תועלות כלכליות לצורך סילוק ההתחייבות.

הסכום המוכר כהפרשה יהיה אומדן הטוב ביותר של ההוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות בהווה בסוף תקופת הדיווח. כאשר השפעת ערך הזמן של כסף היא מהותית, סכום ההפרשה הוא הערך הנוכחי של ההוצאות הצפויות להידרש לשם סילוק ההתחייבות.

1. שינוי במדיניות חשבונאית - כולל יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים

1. תיקונים ל- IFRS 9 מכשירים פיננסיים ול- IFRS 7 מכשירים פיננסיים: גילויים

ביום 30 במאי 2024, פרסם המוסד הבין-לאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) תיקונים לתקן דיווח כספי בין-לאומי 9 מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") ולתקן דיווח כספי בין-לאומי 7 מכשירים פיננסיים: גילויים (להלן: "IFRS 7"), המתקנים היבטים מסוימים של סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים.

התיקונים מתייחסים לנושאים הבאים:

- גריעה של התחייבות פיננסית אשר מסולקת באמצעות מערכת תשלומים אלקטרונית - ישות רשאית בהתקיים תנאים מוגדרים לגרוע התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) המסולקת במזומן באמצעות מערכת תשלומים אלקטרונית לפני מועד הסילוק. האפשרות הנ"ל מהווה מדיניות חשבונאית וישות אשר תבחר ליישם מדיניות זאת נדרשת ליישמה על כלל ההתחייבויות אשר מסולקות באותה מערכת תשלומים אלקטרונית;
- הערכת מאפייני תזרים מזומנים חוזיים לצורך סיווג של נכסים פיננסיים - התיקונים מבהירים כיצד להעריך את מאפייני תזרימי המזומנים החוזיים של נכסים פיננסיים הכוללים מאפיינים הקשורים לגורמי סביבה, חברה וממשל (ESG) ומאפיינים מותנים דומים אחרים. בנוסף מרחיבים התיקונים את הגדרת המונח Non-Recourse ומבהירים את המאפיינים של מכשירים צמודים לפי חוזה (CLIs);
- גילויים - דרישות גילוי חדשות התווספו ל- IFRS 7 עבור נכסים והתחייבויות פיננסיים עם תנאים חוזיים המתייחסים לאירועים מותנים (כולל אלה הקשורים ל-ESG), ולמכשירים הוניים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (FVTOCI). התיקונים לתקנים ייושמו למפרע החל מתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026 או לאחריו. אימוץ מוקדם יותר אפשרי בכפוף למתן גילוי. הבנק בוחן את השלכות התיקונים לעיל על דוחותיו הכספיים.

2. תקן דיווח כספי בין-לאומי 18, הצגה וגילוי בדוחות כספיים

המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) פרסם בחודש אפריל 2024 את תקן דיווח כספי בין-לאומי 18 (IFRS 18), הצגה וגילוי בדוחות כספיים (להלן: "התקן החדש"), אשר מחליף את תקן חשבונאות בין-לאומי 1 (IAS 1), הצגת דוחות כספיים (להלן: "IAS 1").

מטרת התקן החדש הינה לשפר את יכולת ההשוואה והשקיפות בדוחות הכספיים.

התקן החדש כולל דרישות דיווח קיימות של IAS 1 כמו גם דרישות דיווח חדשות בנושא הצגה וגילוי בדוחות הכספיים תוך התמקדות בדוח רווח או הפסד ודיווח על מדדי ביצוע המוגדרים על ידי ההנהלה (MPM).

התקן החדש אינו משנה את הוראות ההכרה והמדידה של פריטים בדוחות הכספיים. עם זאת, מאחר ופריטים בדוח רווח או הפסד יצטרכו להיות מסווגים לאחת מחמש קטגוריות (פעילות תפעולית, פעילות השקעה, פעילות מימון, מסים על הכנסה ופעילות שהופסקה) הוא עשוי לשנות את הרווח התפעולי של הישות. כמו כן, פרסום התקן החדש גרם לתיקונים בהיקף מצומצם לתקני חשבונאות נוספים שביניהם IAS 7 'דוח על תזרימי מזומנים' ו- IAS 34 'דוח כספי לתקופות ביניים'.

התקן החדש ייושם למפרע החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2027 או לאחריו. בהתאם להחלטת הרשות לניירות ערך, יישום מוקדם אפשרי, תוך מתן גילוי החל מהתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2025.

הבנק בוחן את השפעת התקן החדש על דוחותיו הכספיים, לרבות השפעת התיקונים לתקני חשבונאות נוספים כתוצאה מהתקן החדש.

ז. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים, הפעיל הבנק שיקול דעת בעיקר לגבי הנושאים הבאים, שלהם השפעה על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. הערכת המודל העסקי

הבנק מבצע הערכה של מטרת המודל העסקי לפיו מוחזקים נכסים פיננסיים ברמת תיק, שכן הדבר משקף בצורה הטובה ביותר את אופן ניהול הנכסים ואת אופן מסירת המידע להנהלה. המידע שנלקח בחשבון כולל:

- מטרת החזקת התיק למסחר, לגביית תזרימי מזומנים חוזיים, וכו';
- תדירות, ערך ותזמון מכירות (הן בעבר והן בעתיד);
- כיצד ביצועי המודל העסקי והנכסים הפיננסיים מוערכים ומדווחים לאנשי מפתח בהנהלת הבנק;
- הסיכונים המשפיעים על ביצועי המודל העסקי ועל האופן שבו מנוהלים סיכונים אלה;
- כיצד מתוגמלים מנהלי ההשקעות, לדוגמה, האם הפיצוי מבוסס על השווי ההוגן של הנכסים המנוהלים או על תזרימי המזומנים החוזיים שנגבו;
- האם גביית תזרימי מזומנים חוזיים (לדוגמה, הכנסות ריבית שהתקבלו) מייצגת חלק משמעותי מתשואות התיקים.

2. חישוב הפרשה להפסדי אשראי חוזיים

הבנק מעריך את ההפרשה להפסדי אשראי חוזיים (ECL) עבור כלל המכשירים הנמדדים בעלות מופחתת או עבור מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

ה-ECL מחושב על פי הנוסחה הבאה: $ECL = PD * LGD * EAD$.

א. PD – Probability of default

ההסתברות לחדלות פירעון (%) - PD מייצג את אומדן ההסתברות לחדלות פירעון באופק זמן נתון. אומדן זה מחושב לתאריך מסוים, על סמך מודלים של דירוג סטטיסטי ומוערכים באמצעות כלי דירוג המותאמים לקטגוריות השונות של צדדים נגדיים ושל חשיפות. החישוב של PD עבור צדדים נגדיים זרים באופק של עד שנה, מבוסס על מטריות מעבר שפותחו על ידי "בלומברג" עבור גופים תאגידיים (DRSK) וריבוניים (SRSK), תוך שימוש בנתונים פיננסיים, מקרו-כלכליים ונתונים לגבי ביצועי אשראי.

ב. LGD - Loss given default

ההפסד הצפוי בהינתן חדלות פירעון (%) - LGD מייצג את שיעור ההפסד הצפוי שייגרם במקרה של חדלות פירעון. סכום זה מבוסס על ההפרש בין תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים לבין תזרימי המזומנים שהבנק מעריך כי יתקבלו בפועל. נלקחים בחשבון גם תזרימי המזומנים שעשויים להתקבל ממימוש ביטחונות. שיעור זה (Recovery rate) RR מבוסס על נתוני שיעור ההתאוששות מחדלות פירעון.

ג. EAD – Exposure at default

היקף החשיפה בעת חדלות פירעון - EAD מייצג את סך החשיפה לנכס פיננסי בעת אירוע של חדלות פירעון. החישוב מבוצע על בסיס הערך בספרים ברוטו של הנכס, כולל ריבית שנצברה.

3. הטבות לעובדים

הבנק מחשב את התחייבויות לעובדים על בסיס הערכה וחישוב אקטוארי – ראו ביאור 9א'.

4. שווי הוגן

טכניקות הערכה המיושמות למדידת שווי הוגן – ראו ביאור 12.

5. הפרשות

הפרשה מוכרת אם, כתוצאה מאירועי עבר, יש לבנק בהווה התחייבות משפטית או ממשית, שניתן לאמוד את סכומה באופן מהימן וכאשר סביר להניח שתידרש יציאה של תועלות כלכליות לצורך סילוק ההתחייבות.

הסכום המוכר כהפרשה נמדד כאומדן הטוב ביותר של ההוצאה הנדרשת כדי ליישב את המחויבות הנוכחית בסוף תקופת הדיווח. כאשר השפעת ערך הזמן של כסף היא מהותית, סכום ההפרשה הוא הערך הנוכחי של ההוצאות הצפויות להידרש לשם סילוק ההתחייבות.

ביאור 3 | יתרות מטבע חוץ

בנק ישראל מופקד בהתאם לחוק על החזקת יתרות מטבע החוץ של המדינה ועל ניהולן ואחראי לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל.

יתרות מטבע החוץ הן נכסים והתחייבויות במטבע חוץ המוחזקים על ידי בנק ישראל מחוץ לישראל לשם מילוי תפקידיו.

יתרות מטבע החוץ מושקעות במכשירים פיננסיים שונים, שרובם מנוהלים פנימית על ידי הבנק וחלקם מנוהלים על ידי מנהלים חיצוניים וזאת במסגרת מדיניות ההשקעה שמתווה הוועדה המוניתרית.

להלן הרכב יתרות מטבע חוץ לפי סוג ההשקעה:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
65,661	63,024	3.א.
מזומנים ושווי מזומנים		
ניירות ערך (א)		
(*)434,767	440,400	איגרות חוב ממשלתיות, סמי ממשלתיות ובין לאומיות
(*)71,131	73,816	איגרות חוב תאגידיות
(*)151,325	186,074	מניות
657,223	700,290	סך ניירות הערך
נכסים אחרים (ב)		
2,209	1,482	1.1.3 פיקדונות לזמן קצר
1,904	-	2.1.3 ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר (R.Repo)
2,440	1,690	3.1.3 נכסים שונים
6,553	3,172	סך הנכסים האחרים
16,697	16,047	קן המטבע הבין-לאומית (ב)
התחייבויות אחרות (ב)		
(1,904)	-	2.1.3 ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר (Repo)
(81)	(3,059)	3.1.3 התחייבויות שונות
(1,985)	(3,059)	סך ההתחייבות האחרות
מכשירים פיננסיים נגזרים (א)		
534	3,088	3.ד נכסים
(2,259)	(25)	התחייבויות
(1,725)	3,063	סך המכשירים הפיננסיים הנגזרים
742,424	782,537	סך כל יתרות מטבע חוץ

(*) סוג מחדש

קטגוריות המדידה לכל מכשיר פיננסי:

א) שווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ב) עלות מופחתת.

להלן התפלגות יתרות מטבע חוץ לפי סוגי המטבעות בכל סוף שנה כדלהלן:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
באחוזים		
61	62	דולר ארצות הברית
20	20	אירו
19	18	אחרים
100	100	סך הכול

ביאור 3.א. | מזומנים ושווי מזומנים

מדיניות חשבונאית

מזומנים כוללים מזומן הניתן למימוש מיידי וכן פיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים נחשבים להשקעות שנזילותן גבוהה וכוללים פיקדונות לזמן קצר בתאגידים בנקאים, אשר לא מוגבלים בשעבוד ושתקופתם המקורית לא עולה על שלושה חודשים ממועד ההשקעה או שעולה על שלושה חודשים אך הם ניתנים למשיכה מיידיית ללא קנס ומהווים חלק מניהול המזומנים של הבנק.

להלן הרכב יתרת המזומנים ושווי המזומנים של הבנק:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
57,925	53,080	מזומנים בבנקים מרכזיים
7,059	9,269	פיקדונות בבנקים מרכזיים
677	675	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
65,661	63,024	סך כל המזומנים ושווי המזומנים

שיעורי הריבית בשנת 2024 על יתרות המזומנים העיקריות בבנקים מרכזיים היו כדלקמן: יתרות בדולר ארה"ב - נעו בין 4.3% ל-5.3% (בדומה לשנת 2023); יתרות באירו - נעו בין 3% ל-4% (בשנת 2023 שיעורי הריבית נעו בין 2% ל-4%).

שיעורי הריבית הממוצעים ליום 31 בדצמבר 2024 בפיקדונות בבנקים מרכזיים עד שלושה חודשים היו כדלקמן: על פיקדונות במטבע דולר ארה"ב ריבית של 4.5% (ליום 31 בדצמבר 2023 5.5%) ועל פיקדונות במטבע אירו ריבית של 3% (ליום 31 בדצמבר 2023 3.8%).

ביאור 3.ב. | נכסים אחרים בחו"ל והתחייבות אחרות לחו"ל

1. פיקדונות לזמן קצר בבנקים מרכזיים שתקופתם המקורית עולה על שלושה חודשים ממועד ההשקעה ואינם עומדים בהגדרה "שווי מזומנים" מסווגים תחת יתרת נכסים אחרים. פיקדונות אלה מוצגים בעלות מופחתת בהתאם לתנאי הפקדתם. שיעור הריבית הממוצע על פיקדונות אלה ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 4.8% (ליום 31 בדצמבר 2023 שיעור הריבית הממוצע עמד על 3.8%).
2. ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר (R. Repo – Reverse Repurchase Agreements) מורכבים מרכישת ניירות ערך בכפוף להסכם בדבר מכירתם בעתיד מטופלים כחוב מובטח. ניירות ערך שנרכשו במסגרת זו לא מוצגים במאזן. ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר (Repo – Repurchase Agreements) מורכבים ממכירת ניירות ערך בכפוף להסכם בדבר רכישתם בעתיד, מטופלים כחוב מובטח ולכן ניירות הערך שנמכרו במסגרת זו לא נגרעים מנכסי הבנק.
3. נכסים שונים / התחייבויות שונות – כוללים בעיקר:
 - א. ביטחונות מול גופים פיננסיים שונים, בהתאם לחשיפה של הבנק למכשירים פיננסיים נגזרים: כאשר הביטחונות מועמדים על ידי הבנק הם מסווגים כנכסים; כאשר הביטחונות מוחזקים לטובת הבנק, הם מוצגים בהתחייבויות.
 - ב. מזומן מיועד המשמש כבטוחה לפעילות בחוזים עתידיים ונגזרים. המזומן המיועד מוצג בהתאם לתנאי הפקדתו.

ביאור 3.ג. | קרן המטבע הבין-לאומית

- בהתאם לסעיף 82 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010: "ייצוג לפני מוסדות כספיים בין-לאומיים" – בנק ישראל מייצג את המדינה בקרן המטבע הבין-לאומית – ה-IMF (להלן: "קרן המטבע").
- קרן המטבע יצרה נכס רזרבה בין-לאומי בשם זכויות משיכה מיוחדות (SDR - Special Drawing Rights).
- כלל הפעילות, הנכסים וההתחייבויות של בנק ישראל מול קרן המטבע נקובים ב-SDR.
- שער ה-SDR מפורסם על ידי קרן המטבע הבין-לאומית ומחושב על בסיס סל מטבעות משוקלל, הכולל את המטבעות הבאים: דולר ארצות הברית; אירו; ין יפני; לירה שטרלינג ויואן סיני.
- קרן המטבע היא נושה מועדף.
- קרן המטבע לא מימשה מעולם הפסד על הלוואות במסגרת הסכמי הלוואות שלה. מאחר שכל התביעות הן נגד קרן המטבע עצמה, אין לישראל חשיפת אשראי לצד שלישי בגין הלוואות אלה.

להלן ריכוז הנכסים וההתחייבויות מול קרן המטבע:

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	2023	2024	
מיליוני SDR		מיליוני שקלים חדשים		
1,921	1,921	9,350	9,141	המכסה בקרן המטבע הבין-לאומית
1	-	3	-	הלוואות NAB
2,888	2,869	14,062	13,655	זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)
4,810	4,790	23,415	22,796	סך כל הנכסים בקרן המטבע הבין-לאומית
(201)	(233)	(974)	(1,109)	פיקדונות
(1,203)	(1,203)	(5,858)	(5,727)	שטרות המופקדים בבנק ישראל
(1,404)	(1,436)	(6,832)	(6,836)	סך כל ההתחייבויות לקרן המטבע הבין-לאומית במטבע מקומי
24	18	114	87	ריבית לקבל בגין יתרת קרן המטבע
3,430	3,372	16,697	16,047	היתרה בקרן המטבע הבין-לאומית
(2,725)	(2,725)	(13,262)	(12,965)	זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו
(18)	(15)	(92)	(72)	ריבית לשלם בגין זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו
687	632	3,343	3,010	סך כל היתרה בקרן המטבע הבין-לאומית¹

¹ היתרות נושאות ריבית בהתאם לתנאי קרן המטבע. שיעור הריבית ב-31 בדצמבר 2024 הוא 3.2% (שיעור הריבית ביום 31 בדצמבר 2023 הוא 4.1%).

נכסים והתחייבויות הקשורים לקרן המטבע

א. המכסה בקרן המטבע הבין-לאומית

ישראל חברה בקרן המטבע מאז 12 ביולי 1954.

לכל מדינה החברה בקרן המטבע הבין-לאומית יש מכסה (Quota) להשתתפות בהון הקרן, הנקובה במטבע SDR. המכסה בקרן המטבע קובעת את כמות המשאבים הכספיים המרבית שהמדינה החברה בקרן המטבע מחויבת לספק לה. מדינה משלמת 25% מהמכסה שלה במטבע חוץ מקובל או ב-75% SDR; הנותרים משולמים במטבע המקומי.

חלק מהמכסה המשולם במזומן ניתן למשיכה על ידי המדינה - וחלקה האחר מופקד בבנק המרכזי של המדינה בפיקדונות ובשטרות צמודים ל-SDR (ראו סעיפים ד', ה').

המכסה מגדירה את כוח ההצבעה של מדינה חברה בקרן בהחלטות של קרן המטבע.

בחודש דצמבר 2023 אישרה מועצת המנהלים של קרן המטבע גידול של 50 אחוזים בסך המכסות של הקרן לכ - 715.7 מיליארד SDR. הגידול במכסות יחולק לכל המדינות החברות בהתאם לחלקן היחסי במכסות בקרן.

הגדלת המכסות בקרן המטבע תיכנס לתוקף רק לאחר שימולאו שני התנאים:

תתקבלנה הסכמות בכתב ממדינות המהוות לפחות 85% מסך המכסות בקרן;

תתקבל הסכמה מהמשתתפים בתוכנית ה-NAB (New Arrangements to Borrow) המעניקה קו אשראי לקרן, לצמצום מסגרת זו.

בחודש דצמבר 2023 התקבלה החלטה של הוועדה המוניתרית בבנק ישראל לאשר את הגדלת המכסה של ישראל מרמה של כ- 1,921 מיליון SDR כיום לרמה של 2,881 מיליון SDR, בכפוף לאישורה של קרן המטבע.

עד למועד החתימה על הדוחות הכספיים נמשך עיכוב בתהליך בקרן המטבע וזאת עקב העדר קבלת ההסכמות הנדרשות ממדינות החברות בארגון זה. לכן תהליך הגדלת המכסה בקרן המטבע טרם הושלם.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 יש לישראל 20,661 קולות המייצגים 0.41% מסך ההצבעות- ללא שינוי מהותי מיום 31 בדצמבר 2023.

ב. הלוואות NAB

מדינת ישראל משולבת החל מספטמבר 2010 בהסדר של קרן המטבע בשם NAB (New Arrangements to Borrow) במסגרתו מעמידות המדינות החברות ובהן ישראל קווי אשראי לקרן המטבע לצורך מתן הלוואות שמועד פירעונן הוא כעבור עשר שנים. תכנית זו צפויה להצטמצם במקביל להגדלת המכסות של המדינות החברות. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 נפרעו כל ההלוואות שנתן בנק ישראל במסגרת זו.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 עומדת תקרת קו האשראי של בנק ישראל לקרן המטבע על 680 מיליון SDR – שהם 3,236 מיליון ש"ח (תקרת קו האשראי ליום 31 בדצמבר 2023 עמדה על 680 מיליון SDR – 3,310 מיליון ש"ח).

במועד בו תתבצע הגדלת המכסות בסך של 50 אחוזים בקרן המטבע ואתו צמצום מסגרת קו אשראי של ה-NAB, תפחת תקרת קו האשראי שמעמיד בנק ישראל לשימושה של קרן המטבע מ-680 מיליון SDR לכ-569 מיליון SDR.

ג. זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)

ה-SDRs הן נכס רזרבה שווה ערך למטבע חוץ שהוקצה על ידי קרן המטבע למדינות החברות בהתאם לגודל מכסתן.

ערכו של ה-SDR כנכס רזרבה נובע מהתחייבויות של המדינות החברות להחזיק בו, לקבלו ולכבד התחייבויות שונות הקשורות לתפעולה של מערכת זו.

המדינות החברות בקרן המטבע זכאיות להמיר את יתרות ה-SDR שלהן למטבע חוץ.

היתרה נושאת ריבית בהתאם לתנאי קרן המטבע.

ד. פיקדונות

הפיקדונות של בנק ישראל בקרן המטבע כוללים 2 סוגים:

פיקדון 1 משמש לעסקות ולפעולות של קרן המטבע, לרבות תשלומי חבר, רכישות, רכישות חוזרות, החזרי הלוואות ומכירות בשקלים.

פיקדון 2 משמש להוצאות הנהלה וכלליות של קרן המטבע במקומי ובתחומי המדינה. הפיקדונות נקובים במטבע מקומי הצמוד לשער ה-SDR, כפי שמפורסם על ידי קרן המטבע.

ה. שטרות המופקדים בבנק ישראל

שטרות שהונפקו על ידי בנק ישראל כנגד השתתפותו בהון של קרן המטבע ומופקדים בבנק ישראל. השטרות נקובים במטבע מקומי הצמוד לשער ה-SDR, כפי שמפורסם על ידי קרן המטבע.

ו. זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו

זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו הן סכומים שהמדינות החברות בקרן המטבע התחייבו לרכוש מהקרן. להתחייבות זו לא נקבע מועד פירעון והיא נושאת ריבית בהתאם לתנאי קרן המטבע.

קרן המטבע מקצה זכויות משיכה מיוחדות למדינות החברות בה באופן יחסי לגודל מכסתן.

יתרות הבנק בקרן המטבע נמדדות בעלות מופחתת ומשוערכות בהתאם לשער ה-SDR, כפי שמפורסם על ידי הקרן. רווחים והפסדים משיערוך שער חליפין של נכסים ושל התחייבויות מול קרן המטבע, מוכרים בדוח רווח או הפסד.

ביאור 3.ד. | מכשירים פיננסיים נגזרים

סעיף זה כולל עסקאות בין מטבעות חוץ: עסקאות המרה (Spots), עסקאות עתידיות המסולקות ברוטו (Forwards) ועסקאות החלף מטבעיות (Currency Swaps). עסקאות אלה כלולות במאזן החל ממועד קשירתן. הבנק עשוי לתת או לקבל ביטחונות כנגד חלק מהעסקאות האמורות (ראו ביאור 3.ב.3).

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
התקשרויות מיוחדות - מכשירים פיננסיים נגזרים		
עסקאות המרה בין מטבעות חוץ		
92,493	79,338	קבלת מטבע חוץ בעתיד (Currency Swaps, Forwards, Spot)
93,174	75,892	מסירת מטבע חוץ בעתיד (Currency Swaps, Forwards, Spot)
עסקאות עתידיות (Futures) על מדדי מניות - שווי הוגן¹:		
-	(19)	התחייבות לקנות
(9)	398	התחייבות למכור
עסקאות עתידיות (Futures) על ריבית - שווי הוגן¹:		
(9)	(56)	התחייבות למכור
עסקאות עתידיות (Futures) על איגרות חוב - שווי הוגן¹:		
1,271	(44)	התחייבות לקנות
(27)	87	התחייבות למכור

¹חוץ-מאזני.

ביאור 4 | השקעה ב-BIS

מדיניות חשבונאית

ההשקעה ב-BIS - מוגדרת כהשקעה במכשיר הוני.

במועד ההכרה לראשונה ביצע הבנק בחירה באופן בלתי חוזר והגדיר את ההשקעה ב-BIS כהשקעה אסטרטגית. בהתאם להוראות IFRS מוכרים שינויים בשווי ההון של ההשקעה ברווח כולל אחר ונצברים בקרן השיעור להשקעות בהון. שינויים אלה לא ייזקפו בעתיד לרווח או הפסד, גם לא בעת גריעת ההשקעה.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות בדוח על הרווח או הפסד במועד הקובע לזכאות לדיבידנד, שכן הן מייצגות תשואה על ההון ולא החזר של הון מושקע לבעלי המניות.

בהתאם לסעיף 82 בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, בנק ישראל מייצג את המדינה בבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים (BIS - Bank for International Settlements).

הבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים (להלן: "BIS") הוא ארגון בין-לאומי של בנקים מרכזיים שמטרתו לטפח שיתוף פעולה בין-לאומי בענייני מטבע ופיננסים ולשמש כבנק עבור בנקים מרכזיים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 מחזיק בנק ישראל ב-BIS - ב-3,211 מניות בשווי של כ-472 מיליון ש"ח (כ-456 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023). המניות מוחזקות כחלק מתפקידו של בנק ישראל כבנק מרכזי ולכן הן ארוכות טווח בטבען. כל בעל מניות זכאי לקבל חלק יחסי מהשווי הניכסי הנקי של ה-BIS, בכפוף להנחה של 30%. המניות ניתנות להעברה רק בהסכמה מראש של ה-BIS. לבנק אין כוונה למכור את המניות.

בנק ישראל מחשב את השווי ההון של ההשקעה בהתאם לשיעור ההחזקה היחסי שלו בהון של ה-BIS (רמה 3), בניכוי של 30%. ניכוי זה נובע מרכישות חוזרות של מניות שבוצעו על ידי ה-BIS מאז שנות ה-1970 ומפסק דין של בית דין לערעורים בהאג שהתקבל בשנת 2001.

בעת ההשקעה ב-BIS התחייב בנק ישראל נדרש לקבל על עצמו התחייבות נוספת כלפי המוסד לתשלום על פי דרישה מעבר לסכומי ההשקעות בפועל (Callable Capital), שאותן יוכל המוסד לממש רק בעת הצורך - הסבירות למימושה נמוכה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 יתרת ההתחייבות של בנק ישראל עומדת על 57 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 - 59 מיליון ש"ח).

ביאור 5 | מכשירים פיננסים בארץ¹

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2024	
שיעור ריבית ממוצע	יתרה בספרים	שיעור ריבית ממוצע	יתרה בספרים
מיליוני שקלים חדשים	באחוזים	מיליוני שקלים חדשים	באחוזים
0.13%	81,732	0.14%	79,371
0.26%	2,325	0.23%	1,985
	84,057		81,356
0.1%; -0.1%; ריבית בנק ישראל מינוס 1.5%	23,316	0.1%; -0.1%; ריבית בנק ישראל מינוס 1.5%	13,501
	63,231		68,960
	1,181		520
	64,412		69,480
4.51%	285,289	4.50%	363,282
4.53%	304,336	4.25%	221,686
	589,625		584,968
5.28%	20,314	5.50%	35,844
	9,558		10,958
	29,872		46,802

נכסים פיננסים:

איגרות חוב במטבע מקומי (א)

איגרות חוב ממשלתיות

איגרות חוב תאגידיות

הלוואות למוסדות פיננסים

הלוואות לתאגידים בנקאים (ב)

התחייבויות פיננסיות:

יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות (ג)

יתרות במטבע מקומי

יתרות במטבע חוץ - פמ"ח

כלי ספיגה מוניטרים

פיקדונות לזמן קצוב (ד)

מלווה קצר מועד (מק"מ) (ה)

יתרות הממשלה (ו)

יתרות במטבע מקומי

יתרות במטבע חוץ

¹ לעניין הסיכונים הפיננסים ראה ביאור 11.

להלן פירוט המכשירים הפיננסים בארץ:

א. איגרות חוב במטבע מקומי

איגרות החוב כוללות איגרות חוב ממשלתיות ותאגידיות הצמודות למדד המחירים לצרכן הידוע בתאריך המאזן ואיגרות חוב ממשלתיות ותאגידיות שאינן צמודות.

איגרות החוב מוצגות בהתאם לעלותן המופחתת, בכפוף לירידת ערך.

במסגרת התערבותו בשווקים המקומיים השיק בנק ישראל מספר תוכניות לרכישת איגרות חוב ממשלתיות ותאגידיות בשוק המשני. תוכניות אלה הסתיימו בסוף שנת 2021.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 יתרת ההשקעה באיגרות חוב תאגידיות כוללת הפרשה להפסדי אשראי חזויים בסך של כ-3 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 עמדה ההפרשה על כ-7 מיליון ש"ח). ההפרשה הקטינה את יתרת ההשקעה ונזקפה לדוח רווח או הפסד.

דירוג האשראי לאיגרות החוב התאגידיות במטבע מקומי:

איגרות חוב תאגידיות					
ליום 31 בדצמבר 2024					
סך הכל	ECL	BBB+	A+,A,A-	AA+,AA,AA-	AAA
1,985	(3)	3	440	1,201	344
100%	-	0%	23%	60%	17%
במיליוני שקלים חדשים					
באחוזים					

ליום 31 בדצמבר 2023					
סך הכל	ECL	BBB+	A+,A,A-	AA+,AA,AA-	AAA
2,325	(7)	1	613	1,284	434
100%	-	0%	26%	55%	19%
במיליוני שקלים חדשים					
באחוזים					

ב. הלוואות לתאגידים בנקאים

1. על רקע משבר הקורונה, החליטה הוועדה המוניתרית על תוכנית מיוחדת של הלוואות לטווח ארוך. במסגרת התוכנית ניתנו לתאגידים הבנקאים, במספר פעימות, הלוואות לתקופות של 3 ו-4 שנים, בריבית של 0.1% ובריבית של (-0.1%) וזאת בכפוף לכך שהתאגידים הבנקאים העמידו אשראי לעסקים קטנים וזעירים. היקף ההלוואות שניתנו במסגרת התוכנית עמד על 40 מיליארד ש"ח והיא הסתיימה בחודש יולי 2021.

2. על רקע ההשפעה של מלחמת "חרבות ברזל", החליטה הוועדה המוניתרית על תוכנית להקלת תנאי האשראי לעסקים קטנים וזעירים. במסגרת התוכנית, ניתנו לתאגידים הבנקאים הלוואות, בכפוף לכך שהם העמידו אשראי לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמלחמה ועמדו בקריטריונים נוספים. היקף ההלוואות שניתנו במסגרת התוכנית היה כ-6.4 מיליארד ש"ח לתקופות של שנתיים ושלש שנים ובריבית משתנה בשיעור של ריבית בנק ישראל מינוס 1.5%. התוכנית הסתיימה בחודש פברואר 2024.

ג. יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות

יתרות העובר ושב של התאגידים הבנקאים במטבע מקומי ובמטבע חוץ (דולר) משמשות ככנס נזיל כנגד פיקדונות של תושבי ישראל או תושבי חוץ, בהתאם לחובת הנזילות החלה עליהם. שיעור חובת הנזילות תלוי בסוג הפיקדון: 6% על פיקדונות עו"ש, 3% על פיקדון לטווח של שבוע עד שנה; אין חובת נזילות על פיקדונות מעל שנה. בנק ישראל לא משלם לבנקים ריבית על חובת הנזילות ועל עודפי הנזילות.

ד. פיקדונות לזמן קצוב

בנק ישראל מקבל מהתאגידים הבנקאים בהתאם לסעיף 36 (ב) לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010 פיקדונות לזמן קצוב בשקלים חדשים. הפיקדונות מתקבלים במרכז לתקופות של יום, שבוע ותקופת נזילות ואינם משמשים נכס נזיל כנגד חובת הנזילות של התאגידים הבנקאים. נוסף על כך מתקבלים פיקדונות במסגרת חלון הפיקדונות שעומד לרשות התאגידים הבנקאים בריבית של 0.5% מתחת לריבית בנק ישראל.

שיעור הריבית על הפיקדונות לזמן קצוב נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הוא 4.5% (ליום 31 בדצמבר 2023 – 4.75%).

שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב במרכז עמד בשנת 2024 על 4.50% (בשנת 2023 – 4.51%).

שיעור הריבית על הפיקדונות בחלון הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 4.0% (ליום 31 בדצמבר 2023 – 4.25%).

שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות בחלון הפיקדונות עמד בשנת 2024 על 4.0% (בשנת 2023 – 4.01%).

ה. מלווה קצר מועד (להלן: "מק"מ")

המק"מ הוא נייר ערך המונפק במרכז לציבור על ידי בנק ישראל ומשמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית, אלא נמכר ונסחר בניכיון – כלומר, נמכר במחיר נמוך מערכו הנקוב. המק"מ מוצג בהתאם לעלותו המופחתת.

ו. יתרות הממשלה

יתרות הממשלה כוללות יתרות במטבע מקומי ויתרות במטבע חוץ. יתרות הממשלה בבנק ישראל ניתנות לקיזוז ביניהן, למעט כמה יתרות חריגות.

1. יתרות הממשלה במטבע מקומי – כוללות יתרות שוטפות ויתרות המשמשות להשאלת איגרות חוב, המיועדות למימון הפעילות התקציבית. על היתרות השוטפות ניגבת מהממשלה ריבית (ביתרת חובה) או משולמת לממשלה ריבית (ביתרת זכות) בשיעור החל מריבית בנק ישראל בתוספת 1.5% ועד לריבית בנק ישראל לפי מדרגות סכומים. על יתרות הממשלה המשמשות להשאלת איגרות חוב וכן על יתרות ממשלה נוספות, משולמת ריבית שונה.

2. יתרות הממשלה במטבע חוץ – כוללות בעיקר יתרות שוטפות, המשמשות למימון הפעילות התקציבית. על חלק מיתרות אלה משולמת ריבית בגובה הריבית על שטרי אוצר אמריקאים, שמועד פדיונם הממוצע הוא כ-6 חודשים. שיעור הריבית הממוצע על יתרות אלה בשנת 2024 עמד על 5.01% (בשנת 2023 עמד שיעור הריבית הממוצע על 5.25%).

ביאור 6 | נכסים אחרים בארץ

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
120	120	אשראי לממשלה ¹
87	80	הלוואות לעובדים
13	25	חייבים שונים
220	225	סך כל הנכסים האחרים

¹ סעיף זה כולל אשראי שניתן לממשלת ישראל לצורך השקעה משותפת עם ממשלת ארצות הברית בקרנות דו-לאומיות למחקר, לפיתוח תעשייתי ולמדע. עיקר ההשקעה נקוב בדולר ארצות הברית.

כספי הקרנות הופקדו על ידי הקרנות כפיקדונות בבנק ישראל והם מוצגים בדוח על המצב הכספי במסגרת התחייבויות בארץ תחת הסעיף "התחייבויות אחרות במטבע מקומי".

האשראי ופיקדונות הקרן נושאים ריבית קבועה בשיעור של 4% ו-4.125% צמודה למדד המחירים לצרכן או לריבית SOFR (ריבית ליבור לשעבר).

ביאור 7 | רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים

מדיניות חשבונאית - רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות. הנכסים מופחתים כאשר הם הגיעו למיקום ולמצב הדרושים על מנת שיוכלו לפעול באופן שאליו התכוונה ההנהלה.

שיפורים ושדרוגים נזקפים לעלות הנכסים ומופחתים לאורך כל תקופת חייהם השימושיים ואילו הוצאות תחזוקה שוטפת ותיקונים נזקפים לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחת מחושב לפי שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים של הנכס, בהתאם לשיעורים הבאים:

מקרקעין (למעט רכיב הקרקע) – 1.5%-2%;

ציוד וריהוט – 10%;

כלי רכב – 15%;

מחשבים – 25%;

מדיניות חשבונאית - נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בנפרד נמדדים, עם ההכרה לראשונה, לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושי מוגדר, מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם על בסיס שיטת הקו הישר ונבחנת לגביהם ירידת ערך היה ויש לגבם סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי נבחנות בכל סוף שנה.

אורך החיים השימושיים של נכסים בלתי מוחשיים מוערך ב-4 שנים ושיעור ההפחתה עומד לפיכך על 25% לשנה.

להלן ההרכב והתנועה לשנים 2023-2024:

קרקע ומבנים ¹	ציוד, ריהוט וכלי רכב	מחשבים וציוד אלקטרוני	סך הכול	נכסים בלתי מוחשיים	סך הכול
מיליוני שקלים חדשים					
עלות:					
יתרה ליום 1 בינואר 2023	621	113	443	1,177	343
תוספות	12	2	21	35	40
גריעות	-	(1)	(2)	(3)	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	633	114	462	1,209	383
תוספות	2	13	20	35	52
גריעות	-	-	(12)	(12)	(1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	635	127	470	1,232	434
פחת שנצבר:					
יתרה ליום 1 בינואר 2023	122	73	373	568	246
תוספות	11	8	39	58	40
גריעות	-	(1)	(2)	(3)	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	133	80	410	623	286
תוספות	11	8	21	40	40
גריעות	-	-	(11)	(11)	(1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	144	88	420	652	325
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2024	491	39	50	580	109
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2023	500	34	52	586	97

¹ נכון ליום 31 בדצמבר 2024 העלות של הקרקע בקריה בירושלים והעלות המופחתת של המבנים שעליה מסתכמות בכ- 464 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 כ- 472 מיליון ש"ח). בנק ישראל נמצא במגעים עם רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) לצורך חידוש חכירת הקרקע בירושלים. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, סכום דמי חידוש החכירה נקבע על 13 מיליון ש"ח. עם זאת הגיש בנק ישראל השגה על גובה הסכום ולכן ייתכן כי תתקבל הפחתה בסכום זה.

ביאור 8 | שטרי כסף ומעות במחזור

מדיניות חשבונאית

שטרי כסף ומעות במחזור שהנפיק הבנק מבטאים את התחייבותו כלפי המחזיקים בהם, אך אינם כוללים את השטרות והמטבעות שמוחזקים בידי הבנק עצמו. ההתחייבות מוצגת בדוח על המצב הכספי של הבנק לפי הערך הנקוב. הוצאות על הדפסת שטרי כסף והטבעת מעות מוצגות בדוח רווח או הפסד.

להלן פירוט השטרות והמטבעות במחזור:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
1,255	1,280	עשרים שקלים חדשים
4,248	4,496	חמישים שקלים חדשים
20,001	22,694	מאה שקלים חדשים
100,507	99,717	מאתיים שקלים חדשים
3,175	3,289	מעות במחזור
6	6	מטבעות זיכרון
2	2	אחר ¹
129,194	131,484	סך כל שטרי הכסף והמעות במחזור

¹ פריטי מטבע מיוחדים במחזור.

ביאור 9 | התחייבויות אחרות בארץ

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
5,432	5,265	התחייבויות בגין הטבות לעובדים ולגמלאים (א)
86	80	התחייבויות לזכויות עובדים ואחרות (ב)
8,645	8,806	זכאים שונים ¹
14,163	14,151	סך כל ההתחייבויות האחרות

¹ היתרה עיקרה חשבונות של גופים סטטוטוריים המנוהלים בבנק ישראל.

א. התחייבות בגין הטבות לעובדים ולגמלאים

מדיניות חשבונאית

1. הטבות עובדים לזמן קצר

הטבות עובדים הניתנות לזמן קצר הן הטבות הצפויות להיות מסולקות במלואן בתוך 12 חודשים מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלה כוללות משכורות, דמי הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי והן מוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין מענקי שכר מוכרת כאשר יש לבנק מחויבות משפטית או משתמעת לתשלום הסכומים האמורים בגין שירות שכבר ניתן על ידי העובדים בעבר וניתן לאמוד את הסכומים באופן מהימן.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תוכניות ההטבות לאחר סיום העסקה ממומנות לרוב בהפקדות לחברות ביטוח והן מסווגות כתוכניות להפקדה מוגדרת או כתוכניות להטבה מוגדרת.

בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מפעיל הבנק תוכניות להפקדה מוגדרת, שבהן משולמים תשלומים באופן קבוע ללא מחויבות משפטית או משתמעת של הבנק לשלם תשלומים נוספים, גם אם לא הצטברו בקרן סכומים מספיקים לתשלום מלוא ההטבות לעובדים המתייחסות לשירות בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בין אם בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית.

בנוסף יש לבנק תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלומי פנסיה לעובדים המבוטחים בפנסיה תקציבית וכן בגין תשלומי הטבות אחרות, לרבות פדיון ימי מחלה. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שווי אקטוארי, בהתאם לשיטת יחידת זכאות חזויה. החישוב האקטוארי לוקח בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעורי גריעה שונים, לרבות עזיבת עובדים, בהתבסס על המועד הצפוי לתשלום ההטבות. הסכומים מוצגים בהתאם לערך המהווה של התשלומים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי ריבית, בהתאם לתשואות של איגרות חוב ממשלתיות במועד הדיווח, וזאת בהתאם למועדי הפירעון הצפויים של תשלומי הפנסיה וההטבות האחרות.

התחייבות הבנק נטו בגין הטבות לאחר סיום העסקה, המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית, משקפת את סכומי ההטבה העתידיים בגין שירותים שסיפקו העובדים בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, תוך התחשבות בשיעורי עליית שכר צפויים ושיעורי גריעה שונים. סכומים אלה מהווים לערך הנוכחי, כאשר שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואות איגרות חוב ממשלתיות במועד הדיווח, אשר מועדי פירעון תואמים את המועדים הצפויים של תשלומי סכומי ההטבות.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר בתקופה בה הן התהוו.

3. הטבות עובדים אחרות לטווח ארוך

עובדי הבנק זכאים להטבות נוספות לטווח ארוך, הכוללות ניצול ימי חופשה ומחלה וחלקם למענקי יובל ולמענקי הסתגלות. הטבות אלה מסווגות כהטבות אחרות לטווח ארוך, מאחר שהבנק צופה כי הן ינוצלו במהלך תקופת ההעסקה ולאחר שנה מתום תקופת הדיווח השנתית שבה ניתן השירות. ההתחייבות בגין הטבות אחרות לזמן ארוך נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה, באופן דומה להטבות לאחר סיום העסקה.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח או הפסד בתקופה שבה הן התהוו.

עיקר ההתחייבות של הבנק כוללת התחייבויות אקטואריות בגין הטבות לעובדים ולגמלאים לאחר תום תקופת העסקתם. הטבות אלה כוללות תשלומי קצבאות עתידיות לעובדי הבנק שהוכרו על ידי הבנק כמבוטחים בפנסיה תקציבית, מענקי פרישה וכן הטבות אחרות לאחר העסקה והכול בהתאם להסכם הגמלאות של עובדי הבנק, גמלאיו ושאריהם.

התחייבות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויים לעובדי הבנק שאינם מבוטחים בפנסיה תקציבית, מכוסה באמצעות הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות מוכרות לפנסיה ולפיצויים. הסכומים שהופקדו, כאמור, אינם בשליטתו ובניהולו של הבנק.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, לפיהם הפקדותיו השוטפות של הבנק לקרנות פנסיה ו/או לפוליסות בחברות ביטוח פטורות אותו מכל התחייבות נוספת כלפי העובדים שבגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלה, כמו גם הפקדות בגין תגמולים, מסווגות כתוכניות להפקדה מוגדרת.

ליום 31 בדצמבר		הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
33	37	

החלק מתשלומי הפיצויים שאינו מכוסה באמצעות הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת. כאמור לעיל, מטופל על ידי הבנק כתוכנית להטבה מוגדרת, בהתאם לכך, מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים.

2. תוכניות להטבה מוגדרת

שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת:

שנת 2024:									
רווח בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2024	סך הכל השפעה על רווח כולל אחר בתקופה	הפסד אקטוארי בגין סטיות בניסיון דמוגרפי	רווח אקטוארי בגין שינויים בהנחות פיננסיות ודמוגרפיות	תשלומים	סך הכל הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר, 2024
מיליוני שקלים חדשים				מיליוני שקלים חדשים					
5,265	(138)	37	(175)	(309)	280	1	235	44	5,432
התחייבות להטבה מוגדרת									
שנת 2023:									
הפסד (רווח) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2023	סך הכל השפעה על רווח כולל אחר בתקופה	רווח אקטוארי בגין סטיות בניסיון דמוגרפי	רווח אקטוארי בגין שינויים בהנחות פיננסיות ודמוגרפיות	תשלומים	סך הכל הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר, 2023
מיליוני שקלים חדשים				מיליוני שקלים חדשים					
5,432	(612)	(2)	(610)	(308)	269	(7)	220	56	6,083
התחייבות להטבה מוגדרת									

ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
באחוזים		
4.1-4.5	4.5-4.8	שיעור היוון ממוצע ¹
3.0	2.9	שיעור עליית שכר שנתית צפוי (עובדי דור א' תקציבית)
בשנים		
12.1	11.8	משך חיים ממוצע של ההתחייבויות (לפנסיה תקציבית)

¹ שיעור ההיוון מבוסס על עקום הריבית של איגרות חוב ממשלתיות בישראל.

סכומים, עיתוי ואי-ודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

בהקשר לפנסיה תקציבית, מוצגים להלן מבחני רגישות לכל הנחה אקטוארית, בהנחה כי יתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

הנחה	כיוון השינוי	היקף השינוי באחוזים	כיוון השפעה	שיעור השפעה באחוזים	השפעה במיליוני ש"ח
ריבית היוון	גידול (תוספת)	1	קיטון	(9.5)	(457)
ריבית היוון	קיטון (הפחתה)	1	גידול	12.2	587
שיעור עליית שכר צפוי (אחרי שנת 2027)	גידול	0.5	קיטון	(0.1)	(5)
שיעור עליית שכר צפוי (אחרי שנת 2027)	קיטון	0.5	גידול	0.1	6
פרישה מוקדמת	גידול	20	גידול	0.5	23
פרישה מוקדמת	קיטון	20	קיטון	(0.5)	(24)
תמותה	גידול	20	קיטון	(3.8)	(184)
תמותה	קיטון	20	גידול	4.9	236

ב. התחייבויות לזכויות עובדים ואחרות

סעיף זה כולל התחייבויות בגין שכר ואחרות, אשר רובן צפויות להיות מסולקות במהלך שנת 2025.

ביאור 10 | הון הבנק (גירעון) וקרנות

ליום 31 בדצמבר				
		2024	2023	
מיליוני שקלים חדשים				
הון הבנק				
הון הבנק וקרן שמורה				
10.א.	3,985	3,985	3,985	
10.ב.	(118,096)	(113,881)	(113,881)	
	(114,111)	(109,896)		
קרנות שיערוך				
יתרת רווח (הפסד) כולל אחר				
מכשירים הוניים שיועדו לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר				
10.א.ג.1.	190	174	174	
10.א.ג.2.	(1,707)	(1,845)	(1,845)	
	(1,517)	(1,671)		
קרנות שיערוך מרווחים שטרם מומשו				
הפרשי שער שטרם מומשו על יתרות הנקובות במטבע חוץ				
10.ב.ג.1.	66,720	78,965	78,965	
10.ב.ג.2.				
	1,904	(3,558)*	(3,558)*	
	62,610	(36,937)*	(36,937)*	
	11	64	64	
	3,241	2,579	2,579	
	134,486	122,103	122,103	
	132,969	120,432		
סך הכל קרנות שיערוך				
סך כל הון הבנק (גירעון) וקרנות				
	18,858	10,536		

(*) סווג מחדש.

¹ היתרה כוללת בעיקר הפרשי הצמדה למדד בגין ניירות ערך במטבע מקומי.

10.א. הון הבנק וקרן שמורה

הון הבנק בערכים נומינלים היסטורים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 עומד על 60 מיליון ש"ח; יתרת הקרן השמורה עומדת על 260 מיליון ש"ח. הקרן השמורה שימשה בעבר בהתאם לסעיף 6 לחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954 להגדלת הון הבנק. הסכום בערכים מדווחים של הון הבנק והקרן השמורה לאחר התאמה למדד עד לחודש דצמבר 2003 הוא 3,985 מיליון ש"ח.

10.ב. יתרת הפסד

רווחים או הפסדים נטו, כהגדרתם בחוק בנק ישראל, אשר אינם מחולקים לממשלה, נצברים ליתרת ההפסד. (ראו ביאור 22 – רווח לחלוקה).

10.ג. קרנות השיערוך

קרנות השיערוך כוללות רווחים (או הפסדים) שנצברו משיערוך או ממדידה מחדש של נכסים או התחייבויות אשר מוכרים בהתאם לכללי IFRS Accounting Standards כרווח כולל אחר. כמו כן כוללות קרנות השיערוך צבירת רווחים לא ממומשים משיערוך פריטים הכלולים ברווח הנקי.

א. יתרת רווח (הפסד) כולל אחר

סכומים הנזקפים לרווח כולל אחר בהתאם לכללי IFRS Accounting Standards לקרנות הונות משיערוך של נכסים או של התחייבויות, כוללים את הסעיפים הבאים:

א.1 קרן שיערוך ממכשירים הוניים שיועדו לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר

הבנק ביצע בחירה בלתי חוזרת לסווג את השקעתו ב-BIS כהשקעה אסטרטגית במניות, אשר נמדדת בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. כתוצאה מכך, רווחים והפסדים הנובעים משינויים במחיר המניה או משינויים בשערי החליפין, נרשמים ברווח הכולל האחר ונצברים בקרן זו. בעת גריעת חלק מההשקעה, לא יסווגו סכומים אלה מחדש לרווח. החלק היחסי של הקרן יסווג מ"קרן השיערוך" ל"יתרת הפסד".

א.2 קרן שיערוך ממדידה מחדש של תוכנית להטבה מוגדרת

מדידות מחדש של תכניות להטבה מוגדרת של הבנק כוללות התאמות משינויים בהנחות אקטואריות. התאמות אלו מוכרות ברווח כולל אחר ונצברות בקרן זו. סכומים אלה לא יוכרו בעתיד ברווח או הפסד.

ב. קרנות שיערוך מרווחים שטרם מומשו

קרנות שיערוך אלה כוללות רווחים לא-ממומשים מהפרשי שער על היתרות הנקובות במטבע חוץ וכן על רווחי שיערוך של מכשירים פיננסיים במטבע חוץ לשווי ההוגן. רווחים אלה כלולים ברווח (או בהפסד) השנתי של הבנק, אך בהתאם לחוק, אינם כלולים ברווח הנקי לחלוקה ולכן נזקפים לקרנות השיערוך עד למימושם בפועל.

ב.1 קרן שיערוך מהפרשי שער שטרם מומשו על יתרות הנקובות במטבע חוץ

הבנק מכיר ברווחים ובהפסדים מהפרשי שער בדוח רווח או הפסד, למעט מקרים שבהם נכסים נמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. בהתאם לתפקידו של הבנק בניהול יתרות מטבע החוץ ולמטרות של מדיניות מוניטרית ושל יציבות פיננסית, מחזיק הבנק יתרות במטבע חוץ שאין מגודרות.

בהתאם לחוק בנק ישראל, רווחים לא ממומשים אינם כלולים ברווח הנקי לחלוקה. שיערוך יתרות מטבע החוץ לשער החליפין אינו נחשב ממומש, עד למועד שבו היתרה המטבעית מופחתת בחלקה או במלואה. הסכום המוכר כממומש מחושב בהתאם לשער שבו נמכרו היתרות, בהשוואה לעלות הממוצעת המשוקללת של רכישת מטבע החוץ. רווחים או הפסדים ממומשים מהפרשי שער מועברים ליתרת הפסד והם ניתנים לחלוקה.

חישוב הרווחים הממומשים מבוצע לכל מטבע בנפרד ואין קיזוז בין יתרות של מטבעות חוץ שונים. אם קיימת יתרת הפסד עבור מטבע מסוים, היא לא תיזקף לקרן השיערוך.

ב.2 קרן שיערוך מרווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן

קרן זו כוללת רווחים משינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים, הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. כאשר מכשירים אלה נמכרים או נגרעים, הרווחים מסווגים מחדש ליתרת הפסד.

חישוב זה מבוצע לכל נייר ערך בנפרד ואין קיזוז בין יתרות של נכסים שונים. אם קיימת יתרת הפסד עבור נייר ערך מסוים, היא לא תיזקף לקרן השיערוך.

ביאור 11 | ניהול סיכונים

בנק ישראל חשוף במסגרת פעילויותיו לסיכונים פיננסיים שונים, הכוללים סיכון אשראי, סיכון נזילות וריכוזיות וסיכון שוק (ריבית ומטבע). כמו בנקים מרכזיים אחרים חשוף הבנק בפעילותו גם לסיכון תפעולי. היעדים והתפקידים של בנק ישראל, כפי שמפורטים בחוק בנק ישראל, מכתבים את אופן פעילותו ואת אופן ניהול הסיכונים שלו. כתוצאה מכך, התוצאות הכספיות של הבנק הן תוצאות המדיניות שהוא מפעיל. הסיכונים הפיננסיים של הבנק נובעים בעיקר מניהול יתרות מטבע החוץ ומהפעולות שהוא מבצע בשוק המקומי.

בהתאם לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, מופקד הבנק על ההחזקה של יתרות מטבע החוץ של המדינה ועל ניהולן. יתרות מטבע החוץ שמחזיקות מדינות נועדו לשמש כמלאי של מטבע חוץ למשק בהיקף שמספיק בעת משבר או בשעת חרום (למשל, במצב של מלחמה או של אסון טבע). בנוסף מאפשרות יתרות מטבע החוץ לבנק המרכזי לפעול בשוק מטבע החוץ כאשר הדבר נדרש.

לשם מילוי תפקידים אלה בהתאם לחוק, מתווה הוועדה המוניתרית, שבראשה עומד נגיד בנק ישראל ושבה חברים גם נציגי ציבור ובהתייעצות עם שר האוצר, את הקווים המנחים למדיניות ההשקעה של יתרות מטבע החוץ ועוקבת אחר היישום של מדיניות זו. הקווים המנחים מגדירים את יעדי מדיניות ההשקעה ואת מסגרת ניהול הסיכונים. הם כוללים את סוגי הנכסים שמותרים להשקעה, את פרופיל הסיכון וכן את המגבלות הכמותיות והאיכותיות בגין סוגי הנכסים שמותרים להשקעה.²

חטיבת השווקים אחראית ליישום המדיניות שנקבעה על ידי הוועדה, בהתאם לחלוקת הסמכויות בין הוועדה לבינה, תוך שמירה על דרגות החופש שהגדירה הוועדה המוניתרית.

חטיבת השווקים אחראית למעקב וליישום האמצעים לניטור הסיכונים הפיננסיים ולווידוא העמידה בפרופיל הסיכון ובדרגות החופש לניהול שקבעה הוועדה המוניתרית.

היחידה לניהול סיכונים פיננסיים, בחטיבת השווקים, אחראית לניטור השוטף של הסיכונים הפיננסיים ולכללי הציות, תוך יישום עקרונות ושיטות לזיהוי, למדידה, לניהול ולדיווח על הסיכונים.

חטיבת השווקים מדווחת לוועדה המוניתרית בתדירות חודשית על הסיכונים הפיננסיים והאחרים שהבנק חשוף אליהם בגין השקעת יתרות מטבע החוץ.

פעולות של מדיניות מוניתרית מבוצעות בשוק המקומי בעיקר באמצעות פיקדונות והלוואות לתאגידים בנקאים ולמוסדות פיננסיים, וכן באמצעות הנפקת מק"מ ורכישת איגרות חוב ממסלוליות ותאגידיות.

חטיבת השווקים אחראית למעקב אחר הסיכונים וליישומם של כלים לניהולם, כולל דרישות להעמדת ביטחונות הולמים עבור ההלוואות בשוק המקומי.

1. סיכון אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון שצד למכשיר פיננסי יגרום להפסד כספי לצד השני בשל אי-מילוי התחייבויותיו וכתוצאה מכך ייגרם לבנק הפסד. המקור העיקרי לסיכון האשראי של הבנק נובע מהשקעות במכשירי חוב במסגרת ניהול יתרות מטבע החוץ. סיכון אשראי מסוים קיים גם במכשירי החוב שנרכשו במסגרת פעילות הבנק בשוק המקומי, אך הוא מוערך כנמוך ביותר.

ניהול יתרות מטבע חוץ

חשיפת הבנק לסיכון אשראי מנוהלת באמצעות קביעת כללי השקעה מפורטים ומערכת של מכסות למדינות, למנפיקים ולבנקים, המתעדכנת אחת לשנה או על פי הצורך ונקבעת לפי מתודולוגיה סדורה המבוססת על דירוגי אשראי, נזילות, רמת התוצר, עומק שוק, הון עצמי ופרמטרים נוספים שמתאימים למדינה, למנפיק או לבנק.

כללי ההשקעה מגדירים את המכסות לחשיפות לסיכונים אשראי של מדינות, של מוסדות פיננסיים (ברוקרים, בנקים ומוסדות בין-לאומיים) ושל מנפיקים. כמו כן נקבעות מגבלות ריכוז ודירוגי אשראי מזעריים על פי סוכנויות הדירוג הבין-לאומיות.

בעסקאות FX עתידיות מבוצע ניהול סיכון באמצעות תהליך יומי של העברת כספים בשל שינוי שווי העסקה ברמה היומית

² ראו ביתר פירוט ב"השקעת יתרות מטבע חוץ – דין וחשבון 2024".

(margin). עסקות מכר חוזר (רוורס ריפו) מגובות בביטחונות המשוערכים בחסר (haircut), גם בעסקות אלו מבוצע תהליך של התחשבנות יומית (margin) בהתאם לשינוי מחיר הביטחונות בשווקים.

בנוסף לצורך פיזור הסיכון מגוון תיק ההשקעות באמצעות מכשירים פיננסיים שונים שקיימים בשוקי הכספים לרבות איגרות חוב בריבית קבועה ובריבית משתנה; איגרות חוב ממשלתיות, סמי-ממשלתיות, בין-לאומיות ותאגידיות וניירות ערך נזילים נוספים. בנוסף הוגדרו נהלים להתמודדות עם חריגות בכללים או הפרות של כללי ההשקעה.

פעילות בשוק המקומי

נכסים והתחייבויות הנקובים במטבע מקומי משמשים בעיקר ליישום המדיניות המוניטרית ולשמירה על היציבות הפיננסית וכוללים פיקדונות והלוואות לתאגידים בנקאים ולמוסדות פיננסיים, הנפקות מק"מ ורכישת איגרות חוב ממשלתיות ותאגידיות.

המטרה העיקרית של פעולות הבנק בשוק המקומי היא יישום המדיניות המוניטרית שלו ולכן ניהול סיכונים האשראי של הבנק בנכסים הנקובים במטבע מקומי כפוף לדרישות היישום של המדיניות המוניטרית.

בהלוואות לתאגידים בנקאיים מפחית הבנק את סיכון האשראי באמצעות ביטחונות המורכבים מפיקדונות בבנק המרכזי ומביטחונות באיכות גבוהה המופקדים בבנק, הכוללים בין היתר, ניירות חוב שהונפקו על ידי הממשלה או חברות וכן תיקי משכנתאות במסגרת תכניות הלוואות מיוחדות שהוגדרו על ידי הוועדה המוניטרית. שווי הבטוחה לכל עסקה אינו נמוך משווי ההלוואה שניתנה, בתוספת מרווח (margin) מסוים.

אם ערכו של נייר הערך המוצב כבטוחה יורד מתחת לרמה מוגדרת, דורש הבנק מהצד הנגדי להעמיד ביטחונות נוספים, בהתאם לשיעורכם של הביטחונות.

א. ניתוח איכות האשראי

פילוח דירוגי האשראי של נכסי חוב ביתרות מטבע החוץ לפי סוג המכשיר מוצג בטבלאות שלהלן. הסיווג לפי דירוג אשראי חיצוני מבוסס על דירוגי אשראי של סוכנות דירוג האשראי "S&P" (בשנת 2023 בוצע הסיווג לפי דירוגי האשראי של סוכנות "Moody's").

ליום 31 בדצמבר 2024							
מיליוני שקלים חדשים							
סך הכול	ללא דירוג	דירוג נמוך יותר	BBB	A	AA	AAA	
63,024	397	-	-	26,285	29,351	6,991	מזומנים ושווי מזומנים
440,400	-	-	-	22,869	330,108	87,423	איגרות חוב ממשלתיות, סמי-ממשלתיות ובין-לאומיות
73,816	5,088	8,015	33,950	26,204	346	213	איגרות חוב תאגידיות
577,240	5,485	8,015	33,950	75,358	359,805	94,627	סך הכול
ליום 31 בדצמבר 2023							
מיליוני שקלים חדשים							
סך הכול	ללא דירוג	דירוג נמוך יותר	BBB	A	AA	AAA	
65,661	432	2	-	10,841	8,802	45,584	מזומנים ושווי מזומנים
434,767	-	-	-	35,580	139,987	259,200	איגרות חוב ממשלתיות, סמי-ממשלתיות ובין-לאומיות
71,131	5,664	6,969	31,501	26,182	815	-	איגרות חוב תאגידיות
571,559	6,096	6,971	31,501	72,603	149,604	304,784	סך הכול

ב. סיכון ריכוזיות

סיכון ריכוזיות נוצר כאשר מספר צדדים נגדיים עוסקים בפעילויות עסקיות דומות, בפעילויות באותו אזור גיאוגרפי או שיש להם מאפיינים כלכליים דומים, כך שיכולתם לעמוד במחייבויות החוזיות שלהם מושפעת באופן דומה משינויים בתנאים כלכליים, פוליטיים או אחרים. סיכון ריכוזיות עשוי להצביע על רגישות יחסית של ביצועי הבנק להתפתחויות המשפיעות על ענף מסוים או על מיקום גיאוגרפי מסוים.

לצורך מזעור סיכוני ריכוזיות גבוהים, הוגדרו כללים ייחודיים לשמירה על פיזור ההשקעה.

החשיפה הגיאוגרפית של הבנק בנכסיו ובהתחייבויותיו הפיננסים מוצגת להלן:

ליום 31 בדצמבר 2024					
מיליוני שקלים חדשים					
סך הכול	בשאר העולם	בארצות הברית	באירופה	בישראל	
					נכסים
					נכסים בחו"ל
63,024	26,367	23,069	13,588	-	מזומנים ושווי מזומנים
514,216	108,573	240,659	164,984	-	איגרות חוב במטבע חוץ
186,074	20,635	136,590	28,849	-	מניות
3,088	238	866	1,984	-	מכשירים פיננסיים נגזרים
3,172	26	1,416	1,730	-	נכסים אחרים במטבע חוץ
16,047	16,047	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית
472	472	-	-	-	השקעה ב-BIS
					נכסים בארץ
81,356	-	-	-	81,356	איגרות חוב במטבע מקומי
13,501	-	-	-	13,501	הלוואות למוסדות פיננסיים
225	-	-	-	225	נכסים אחרים
881,175	172,358	402,600	211,135	95,082	סך הכול נכסים
					התחייבויות
					התחייבויות בחו"ל
25	-	1	24	-	מכשירים פיננסיים נגזרים
3,059	-	677	2,382	-	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
13,037	13,037	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית
					התחייבויות בארץ
131,484	-	-	-	131,484	שטרי כסף ומעות מחזור
69,480	-	-	-	69,480	יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות
363,282	-	-	-	363,282	פיקדונות לזמן קצוב
221,686	-	-	-	221,686	מלווה קצר מועד (מק"מ)
46,802	-	-	-	46,802	יתרות הממשלה
14,151	-	-	-	14,151	התחייבויות אחרות במטבע מקומי
863,006	13,037	678	2,406	846,885	סך הכול התחייבויות

ליום 31 בדצמבר 2023

מיליוני שקלים חדשים

סך הכול	בשאר העולם	בארצות הברית	באירופה	בישראל
---------	---------------	-----------------	---------	--------

נכסים**נכסים בחו"ל**

65,661	11,285	34,631	19,745	-	מזומנים ושווי מזומנים
505,898	132,900	185,020	187,978	-	איגרות חוב במטבע חוץ
151,325	28,868	105,720	16,737	-	מניות
534	-	177	357	-	מכשירים פיננסיים נגזרים
6,553	319	1,182	5,052	-	נכסים אחרים במטבע חוץ
16,697	16,697	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית
456	456	-	-	-	השקעה ב-BIS
84,057	-	-	-	84,057	איגרות חוב במטבע מקומי
23,316	-	-	-	23,316	הלוואות למוסדות פיננסיים
220	-	-	-	220	נכסים אחרים

נכסים בארץ

854,717	190,525	326,730	229,869	107,593	סך הכול נכסים
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------------

התחייבויות**התחייבויות בחו"ל**

2,259	499	100	1,660	-	מכשירים פיננסיים נגזרים
1,985	-	51	1,934	-	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
13,354	13,354	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית

התחייבויות בארץ

129,194	-	-	-	129,194	שטרי כסף ומעות מחזור
64,412	-	-	-	64,412	יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות
285,289	-	-	-	285,289	פיקדונות לזמן קצוב
304,336	-	-	-	304,336	מלווה קצר מועד (מק"מ)
29,872	-	-	-	29,872	יתרות הממשלה
14,163	-	-	-	14,163	התחייבויות אחרות במטבע מקומי

844,864	13,853	151	3,594	827,266	סך הכול התחייבויות
----------------	---------------	------------	--------------	----------------	---------------------------

2. סיכון שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שערכם של מכשירים פיננסיים ישתנה כתוצאה משינויים בנתוני השוק כגון שיעורי ריבית, שינויי מחירים ושערי חליפין. סיכון שוק כולל שלושה סוגי סיכון: סיכון מטבע; סיכון שיעור ריבית; וסיכון מחירים אחר.

סיכון השוק נובע מהשקעות במכשירים פיננסיים של ריבית, של מטבעות ושל הון, החשופים לתנועות שוק כלליות ומסוימות ולשינויים בתנודתיות של מחירי השוק.

ניהול סיכון השוק של יתרות מטבע החוץ מוגבל באמצעות מדד הסיכון CVaR (Conditional Value at Risk), המשמש למדידת רמת הסיכון של תיק ההשקעות, הן סיכון המחיר והן הסיכון המטבעי, במונחי תוחלת ההפסד בתיק ההשקעה, בהינתן טווח זמן מסוים והסתברות מסוימת (p).

הוועדה המוניתרית מאשרת מדי שנה את רמת הסיכון השנתית במונחי CVaR, את הקצאת הנכסים ואת האריכות של תיק היתרות (מח"מ - משך חיים ממוצע - מדד רגישות המחיר לשינויי ריבית), בהתאם לרמת הסיכון השנתית שנקבעה. הוועדה גם מגדירה את הסטיות המותרות מההקצאה המטבעית, מההקצאה הנכסית ומאריכות התיק.

ניטור וניהול סיכון השוק מבוצע באמצעות מדידה יומית של מדד הסיכון CVaR, אריכות התיק, ההרכב המטבעי ומדדי סיכון נוספים. ניהול סיכון השוק כולל גם ניתוח תסריטים ותרחישי קיצון.

פרופיל הסיכון³ הוגדר על ידי הוועדה המוניתרית כך, שבהינתן שיעור של 5% (p) של התוצאות הגרועות ביותר, ממוצע ההפסד במונחי הסמן המטבעי לא יעלה על 900 נקודות בסיס (CVaR_{5%}=900b.p) באופק של שנה.

פרופיל הסיכון בקווים המנחים קובע את רמת הסיכון המרבית המותרת. הוועדה קובעת מדי שנה את רמת הסיכון הרצויה. בשנת 2024 קבעה הוועדה רמת CVAR של כ-540 נקודות בסיס (בשנת 2023 היתה הרמה 530 נקודות בסיס).

א. סיכון מטבע חוץ

סיכון מטבע חוץ הוא הסיכון שערכו של מכשיר פיננסי ישתנה כתוצאה משינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ מול השקל. ערכם של נכסי הבנק חשוף, בכפוף להרכב המטבעי של הנכסים, לסיכון של שינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים מול השקל.

במסגרת החשיפה הכוללת ניתן להפחית במידה מוגבלת את סיכון מטבע החוץ מול השקל, על ידי החזקת נכסים במגוון של מטבעות חוץ שאינו כולל את השקל, שכן על פי הקווים המנחים למדיניות השקעת יתרות מטבע חוץ, אותם מתווים הוועדה המוניתרית, מותרת השקעה רק במדינות חוץ.

עיקר החשיפה של הבנק לסיכון מטבעי נובעת מהשקעתו ביתרות מטבע החוץ. בהתאם לקווים המנחים החדשים שנקבעו, הרכב מטבע היעד ביתרות מטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2024 הוא: 62% במטבע דולר ארה"ב; 20% באירו; 5% בלירה שטרלינג; ו-13% במטבעות אחרים (הרכב מטבע היעד ליום 31 בדצמבר 2023 היה: 61% במטבע דולר ארה"ב; 20% באירו; 5% בלירה שטרלינג; ו-14% במטבעות אחרים). על פי מדיניות ההשקעה המפורטת בקווים המנחים, מותרת סטייה של עד 10% מהרכב מטבע היעד בהתאם להקצאה האסטרטגית לאותה שנה. בנוסף מותרת סטייה נוספת של עד 2% מההקצאה זו בטווחים הקצר והבינוני.

³ פרופיל סיכון זה נכנס לתוקף באפריל 2021 עם כניסת הקווים המנחים החדשים לתוקף.

להלן פירוט כלל החשיפה המטבעית של הבנק:

ליום 31 בדצמבר 2024					
מיליוני שקלים חדשים					
סך הכול	אחרים	שקלים חדשים	אירו	דולר	
					נכסים
					נכסים בחו"ל
63,024	26,778	-	7,933	28,313	מזומנים ושווי מזומנים
514,216	128,080	-	125,428	260,708	איגרות חוב במטבע חוץ
186,074	32,190	-	17,294	136,590	מניות
3,088	(52,030)	-	(1,071)	56,189	מכשירים פיננסיים נגזרים
3,172	1,699	-	368	1,105	נכסים אחרים במטבע חוץ
16,047	16,047	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית
472	472	-	-	-	השקעה ב-BIS
					נכסים בארץ
81,356	-	81,356	-	-	איגרות חוב במטבע מקומי
13,501	-	13,501	-	-	הלוואות למוסדות פיננסיים
225	-	105	-	120	נכסים אחרים
881,175	153,236	94,962	149,952	483,025	סך הכול נכסים
					התחייבויות
					התחייבויות בחו"ל
25	6,336	-	(5,331)	(980)	מכשירים פיננסיים נגזרים
3,059	1	-	1,913	1,145	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
13,037	13,037	-	-	-	קרן המטבע הבין-לאומית
					התחייבויות בארץ
131,484	-	131,484	-	-	שטרי כסף ומעות מחזור
69,480	-	68,960	-	520	יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות
363,282	-	363,282	-	-	פיקדונות לזמן קצוב
221,686	-	221,686	-	-	מלווה קצר מועד (מק"מ)
46,802	342	35,844	1,655	8,961	יתרות הממשלה
14,151	-	14,151	-	-	התחייבויות אחרות במטבע מקומי
863,006	19,716	835,407	(1,763)	9,646	סך הכול התחייבויות
18,169	133,520	(740,445)	151,715	473,379	סה"כ מטבע נטו במאזן
					יתרות חוץ-מאזניות
366	2	-	23	341	futures
18,535	133,522	(740,445)	151,738	473,720	סך הכול חשיפה למטבע
					השפעה על הרווח או ההפסד:
				5,761	עלייה בשער המטבע ב-1%
				(5,761)	ירידה בשער המטבע ב-1%

ליום 31 בדצמבר 2023					
מיליוני שקלים חדשים					
דולר	אירו	שקלים חדשים	אחרים	סך הכול	
נכסים					
נכסים בחו"ל					
36,279	15,219	-	14,163	65,661	מזומנים ושווי מזומנים
226,706	107,411	-	171,781	505,898	איגרות חוב במטבע חוץ
105,720	16,737	-	28,868	151,325	מניות
13,970	4,050	-	(17,486)	534	מכשירים פיננסיים נגזרים
3,046	3,400	-	107	6,553	נכסים אחרים במטבע חוץ
-	-	-	16,697	16,697	קרן המטבע הבין-לאומית
-	-	-	456	456	השקעה ב-BIS
נכסים בארץ					
-	-	84,057	-	84,057	איגרות חוב במטבע מקומי
-	-	23,316	-	23,316	הלוואות למוסדות פיננסיים
120	-	100	-	220	נכסים אחרים
385,841	146,817	107,473	214,586	854,717	סך הכול נכסים
התחייבויות					
התחייבויות לחו"ל					
(65,608)	398	-	67,469	2,259	מכשירים פיננסיים נגזרים
1,967	17	-	1	1,985	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
-	-	-	13,354	13,354	קרן המטבע הבין-לאומית
התחייבויות בארץ					
-	-	129,194	-	129,194	שטרי כסף ומעות מחזור
1,181	-	63,231	-	64,412	יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות
-	-	285,289	-	285,289	פיקדונות לזמן קצוב
-	-	304,336	-	304,336	מלווה קצר מועד (מק"מ)
8,488	338	20,314	732	29,872	יתרות הממשלה
-	-	14,163	-	14,163	התחייבויות אחרות במטבע מקומי
(53,972)	753	816,527	81,556	844,864	סך הכול התחייבויות
439,813	146,064	(709,054)	133,030	9,853	סה"כ מטבע נטו במאזן
יתרות חוץ-מאזניות					
1,207	40	-	(21)	1,226	futures
441,020	146,104	(709,054)	133,009	11,079	סך הכול חשיפה למטבע
השפעה על הרווח או ההפסד:					
15,996	5,861				עלייה בשער המטבע ב-1%
(15,996)	(5,861)				ירידה בשער המטבע ב-1%

ליום 31 בדצמבר 2024						
מיליוני שקלים חדשים						
פירעון מידי עד 3 חודשים	4 חודשים עד שנה	שנה עד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פירעון	יתרה במאזן	
נכסים בחו"ל						
63,024	-	-	-	-	63,024	מזומנים ושווי מזומנים
63,164	86,152	220,442	139,399	191,133	700,290	ניירות ערך במטבע חוץ
1,099	1,989	-	-	-	3,088	מכשירים פיננסים נגזרים
-	1,482	-	-	1,690	3,172	נכסים אחרים במטבע חוץ
-	-	-	-	16,047	16,047	קרן המטבע הבין-לאומית
התחייבויות לחו"ל						
4	21	-	-	-	25	מכשירים פיננסים נגזרים
21	-	-	-	3,038	3,059	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
127,262	89,602	220,442	139,399	205,832	782,537	סך יתרות מטבע חוץ
ליום 31 בדצמבר 2023						
מיליוני שקלים חדשים						
פירעון מידי עד 3 חודשים	4 חודשים עד שנה	שנה עד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פירעון	יתרה במאזן	
נכסים בחו"ל						
65,661	-	-	-	-	65,661	מזומנים ושווי מזומנים
65,265	113,031	234,346	87,601	156,980	657,223	ניירות ערך במטבע חוץ
353	181	-	-	-	534	מכשירים פיננסים נגזרים
1,904	2,209	-	-	2,440	6,553	נכסים אחרים במטבע חוץ
-	-	-	3	16,694	16,697	קרן המטבע הבין-לאומית
התחייבויות לחו"ל						
933	1,326	-	-	-	2,259	מכשירים פיננסים נגזרים
1,921	-	-	-	64	1,985	התחייבויות אחרות במטבע חוץ
130,329	114,095	234,346	87,604	176,050	742,424	סך יתרות מטבע חוץ

4. סיכון תפעולי

הבנק חשוף לסיכונים תפעוליים. סיכון תפעולי נובע מתהליכים פנימיים, ממשאבי אנוש, ממערכות טכנולוגיות או מאירועים חיצוניים בלתי צפויים. סיכונים אלה כוללים: סיכונים משפטיים; סיכונים טכנולוגיות מידע; סיכונים הקשורים למשאבי אנוש; סיכונים אבטחה פיזית ואבטחת מידע; סיכונים בפרויקטים ובניהולם; סיכונים שנובעים מצדדים שלישיים; סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים אסדרה. סיכונים תפעוליים עלולים להוביל להפסדים כספיים, לפגיעה במוניטין של הבנק או לכישלון בהשגת יעדיו העסקיים. על מנת לזהות, לנהל ולמתן את השפעת הסיכונים התפעוליים פיתח הבנק מערך לניהול סיכונים תפעוליים, אשר מסייע בהגברת הבקרה הפנימית, במטרה לזהות ולמתן את השפעת הסיכונים התפעוליים ובחזוק עמידתו התפעולית של הבנק.

ביאור 12 | שווי הוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

מדיניות חשבונאית

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. ללא תלות בשאלה אם מחיר זה ניתן למדידה ישירה או מוערך באמצעות טכניקת הערכת שווי. מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או של ההתחייבות ובהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או של התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שבהן ישתמשו משתתפים בשוק בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, מתוך הנחה שהם פועלים לטובת התועלות הכלכליות שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא-פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק ממנו הטבות כלכליות, אם על ידי שימוש מיטבי בנכס שלו או על ידי מכירתו לגורם אחר שיוכל להשתמש באופן מיטבי.

הבנק משתמש בטכניקות הערכה שמתאימות לנסיבות ושיש עבורן די נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם, מסווגים לקטגוריות בתוך מדרג השווי ההוגן המשמעותי למדידת השווי ההוגן:

רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים או התחייבויות זהים המייצגים עסקות שוק בפועל ושמרחשות באופן קבוע;

רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים ברמה 1, אך ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין;

רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה, תוך שימוש בטכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

רוב מכשירי ההשקעה שבידי הבנק מסווגים ברמה 1, בהתבסס על מחירים מצוטטים במדרג השווי ההוגן.

להלן השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות המוצגים בדוח על המצב הכספי:

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר				
נתונים ששימשו בקביעת השווי ההוגן	מדרג שווי הוגן	2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים				
נכסים / התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:				
מחיר מצוטט בשוק פעיל / עקום ריבית	רמה 1,2	434,767	440,400	איגרות חוב ממשלתיות, סמי-ממשלתיות ובין-לאומיות
מחיר מצוטט בשוק פעיל	רמה 1	71,131	73,816	איגרות חוב תאגידיות
מחיר מצוטט בשוק פעיל	רמה 1	151,325	186,074	מניות
עקום ריבית	רמה 2	534	3,088	מכשירים פיננסיים נגזרים - נכסים
עקום ריבית	רמה 2	(2,259)	(25)	מכשירים פיננסיים נגזרים - התחייבויות
		655,498	703,353	סך כל הנכסים / ההתחייבויות הפיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר:				
התאמות לשווי הוגן של השווי המאזני	רמה 3	456	472	השקעה ב-BIS

השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הפיננסים, ושל הערכים בספרים המוצגים בדוח על המצב הכספי הוא כלהלן

נתונים ששימשו בקביעת השווי ההוגן	מדרג שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר, 2023			ליום 31 בדצמבר, 2024		
		הפרש	ערך בספרים	שווי הוגן	הפרש	ערך בספרים	שווי הוגן
		מיליוני שקלים חדשים			מיליוני שקלים חדשים		
נכסים פיננסים בעלות מופחתת:							
פיקדונות לזמן קצר*	רמה 2	ערך בספרים	2,209	2,209	-	1,482	1,482
נכסים אחרים במטבע חוץ*	רמה 2	ערך בספרים	2,440	2,440	-	1,690	1,690
קרן המטבע הבין-לאומית*	רמה 2	ערך בספרים	16,697	16,697	-	16,047	16,047
איגרות חוב מטבע מקומי	רמה 1	מחיר מצוטט בשוק פעיל	84,057	70,072	(14,057)	81,356	67,299
הלוואות למוסדות פיננסים*	רמה 2	ערך בספרים	23,316	23,316	-	13,501	13,501
נכסים אחרים בארץ*	רמה 2	ערך בספרים	220	220	-	225	225
התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת:							
ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר*	רמה 2	ערך בספרים	(1,904)	(1,904)	-	-	-
התחייבויות אחרות בחו"ל*	רמה 2	ערך בספרים	(81)	(81)	-	(3,059)	(3,059)
קרן המטבע הבין-לאומית*	רמה 2	ערך בספרים	(13,354)	(13,354)	-	(13,037)	(13,037)
שטרי כסף ומעות במחזור*	רמה 2	ערך בספרים	(129,194)	(129,194)	-	(131,484)	(131,484)
יתרות התאגידים הבנקאים כנגד חובת נזילות*	רמה 2	ערך בספרים	(64,412)	(64,412)	-	(69,480)	(69,480)
פיקדונות לזמן קצוב*	רמה 2	ערך בספרים	(285,289)	(285,289)	-	(363,282)	(363,282)
מלווה קצר מועד - מק"מ	רמה 1	מחיר מצוטט בשוק פעיל	(358)	(304,336)	(45)	(221,686)	(221,731)
יתרות הממשלה*	רמה 2	ערך בספרים	(29,872)	(29,872)	-	(46,802)	(46,802)
התחייבויות אחרות בארץ*	רמה 2	ערך בספרים	(14,163)	(14,163)	-	(14,151)	(14,151)

* הערך בספרים תואם או קרוב לשווי ההוגן שלו.

ביאור 13 | התחייבויות תלויות

התחייבויות תלויות הן התחייבויות אפשריות שעלולות לנבוע מאירועים עתידיים לא-ודאיים שאינם בשליטת הבנק וכן התחייבויות נוכחיות שלא הוכרו משום שלא ניתן למדוד את סכומן באופן נאות או שהסבירות שהתשלום בגין יבוצע נמוכה.

התחייבויות תלויות אינן מוכרות בדוחות הכספיים אך ניתן בגין גילוי אם הן משמעותיות.

1. כנגד בנק ישראל תלויות כמה תביעות משפטיות. לא נרשמה כל הפרשה בספרי הבנק בגין תביעות אלה, משום שלפי הערכת הבנק, המבוססת על חוות הדעת של המחלקה המשפטית שלו, הסיכויים שהתביעות תתקבלנה נמוכים או שהסכומים אינם מהותיים.

2. חידוש הסכם חכירה על שם בנק ישראל – ראו ביאור 7.

ביאור 14 | הכנסות ריבית מיתרות מטבע חוץ, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
1,222	2,124	מחשבונות עובר ושב
15,116	18,359	מניירות ערך
115	63	מפיקדונות, נכסים שונים והתחייבויות שונות
(696)	15	מניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
643	636	מקרה המטבע הבין-לאומית
16,400	21,197	סך הכול

ביאור 15 | רווח או הפסד משיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים מפעילות בחו"ל

סעיף זה כולל רווחים (הפסדים) "ממומשים" ו"לא-ממומשים".

רווחים (הפסדים) ממומשים הם רווחים או הפסדים שנרשמו בפועל, בעקבות מכירת מכשירים פיננסיים או גריעתם מהשקעות הבנק.

רווחים (הפסדים) לא-ממומשים הם שינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שהבנק ממשיך להחזיק כחלק מהשקעותיו, ללא מימושם בפועל.

להלן פירוט הרווחים (ההפסדים) הממומשים והלא-ממומשים לפי סוגי המכשירים הפיננסיים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
		מאגרות חוב ¹
(10,148)*	(3,411)	ממומש
(16,124)*	(632)	לא-ממומש
(5,976)*	(4,043)	
		ממניות ²
(10,556)*	6,809	ממומש
(21,781)*	25,670	לא-ממומש
(32,337)*	32,479	
		מכשירים פיננסיים נגזרים ³
1,914	375	ממומש
78	(28)	לא-ממומש
1,992	347	
40,305	28,783	סך הכול

(*) סווג מחדש

¹ איגרות חוב:

רווח או הפסד ממומש - הרווח או ההפסד המצטבר ממכירת האיגרות שנצבר ממועד הרכישה.

רווח או הפסד לא-ממומש - שיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

² מניות:

רווח או הפסד ממומש - הרווח או ההפסד המצטבר ממכירת המניות שנצבר ממועד הרכישה, לרבות הכנסות מדיבידנד.

רווח או הפסד לא-ממומש - שיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

³ מכשירים פיננסיים נגזרים:

רווח או הפסד ממומש - הכנסות או הוצאות ממימוש מכשירים פיננסיים נגזרים שנצברו ממועד הרכישה וכן שיערוך לשווי הוגן עד לגובה צבירות הריבית הגלומה בעסקה.

רווח או הפסד לא-ממומש - שיערוך לשווי הוגן של נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד מעבר לגובה צבירות הריבית הגלומה בעסקה.

ביאור 16 | הוצאות שונות בחו"ל, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
76	64	הוצאות מסים על השקעות בחו"ל ¹
113	102	עמלות במטבע חוץ ²
189	166	סך הכול

¹ הבנק פטור ממס בגין ניירות ערך זרים על מרבית השקעותיו בעולם.

² סעיף זה כולל בעיקר הוצאות מעמלות הנובעות מהפעילות הפיננסית של בנק ישראל.

ביאור 17 | ריבית ממכשירים פיננסיים בארץ

להלן פירוט הכנסות והוצאות הריבית בגין הפעילות של הבנק בשוק המקומי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
		הכנסות ריבית:
1,336	1,375	מאגרות חוב ממשלתיות במטבע מקומי ¹
97	85	מאגרות חוב תאגידיות ¹
22	178	מהלוואות למוסדות פיננסיים ¹
119	122	הכנסות ריבית אחרות ²
1,574	1,760	
		הוצאות ריבית:
(10,906)	(10,610)	בגין מק"ם ¹
(13,537)	(15,269)	בגין פיקדונות לזמן קצוב ¹
(2,494)	(1,837)	בגין יתרות הממשלה ¹
(369)	(415)	הוצאות ריבית אחרות ²
(27,306)	(28,131)	
(25,732)	(26,371)	הוצאות ריבית נטו ממכשירים פיננסיים בארץ

¹ ראו ביאור 5.

² ראו ביאור 6.

ביאור 18 | הכנסות (הוצאות) שונות בארץ, נטו

סעיף זה כולל בעיקר הכנסות מעמלות הנובעות מהפעילות הפיננסית של בנק ישראל בשוק המקומי.

ביאור 19 | הפרשי שער

הפרשי שער נחשבים כממומשים כאשר היתרה במטבע חוץ מופחתת בחלקה או במלואה. הסכום המוכר כממומש מחושב בהתאם לשער החליפין שבו נמכרו היתרות לבין העלות הממוצעת המשוקללת של רכישת מטבע החוץ.

חישוב הרווחים הממומשים מבוצע לכל מטבע בנפרד ואין קיזוז בין יתרות של מטבעות חוץ אחרים.

להלן פילוח ההוצאות וההכנסות של הבנק מהפרשי שער ממומשים ולא-ממומשים, בהתאם לסעיפים השונים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
28,254	(13,950)	יתרות מטבע חוץ
564	(55)	יתרות הממשלה
(114)	15	יתרות התאגידים הבנקאים
(578)	293	אחרות
28,126	(13,697)	סך הכול
7,404	2,555	הפרשי שער ממומשים
20,722	(16,252)	הפרשי שער לא-ממומשים

סעיף זה כולל הפרשי שער הנובעים מיתרות הנקובות במטבעות אירו, יין יפני ומטבעות חוץ נוספים, בעקבות התיסוף שחל בשער השקל במהלך שנת 2024 ביחס למטבעות אלה. בשנת 2023 כלל סעיף זה הפרשי שער שנבעו בעיקר מיתרות הנקובות במטבעות האירו והדולר, עקב הפיחות שחל בשער השקל מול מטבעות אלה.

ביאור 20 | הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
465	502	שכר וזכויות עובדים
269	264	גמלאות פנסיה והטבות לאחר פרישה ¹
98	80	פחת והפחתות
162	166	כלליות
994	1,012	סך הכול

¹ הוצאות התחייבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים לאחר העסקה ולגמלאים.

בהתאם להוראות חוק בנק ישראל התש"ע-2010, דין הבנק כדין המדינה בנוגע לתשלומי מסים, ארנונה, אגרות ותשלומי חובה אחרים.

ביאור 21 | הכנסות אחרות, נטו

סעיף זה כולל בעיקר הכנסות מעמלות ממערכת נתוני אשראי וממערכת זה"ב.

ביאור 22 | רווח לחלוקה

חלוקת הרווחים של הבנק נקבעת בהתאם להוראות חוק בנק ישראל, התש"ע-2010. סעיף 76 (א) לחוק קובע כי הרווח הנקי של הבנק לא יכלול רווחים שטרם מומשו על פי הדוח השנתי. רווח בר-חלוקה מבוסס על רווח או הפסד, כפי שנקבע בהתאם לכללי ה-IFRS Accounting Standards (לפני רווח כולל אחר), בתוספת ההתאמות הבאות:

- הפחתת רווחים לא-ממומשים מהפרשי שער על יתרות הנקובות במטבע חוץ שנצברו בשנת הדוח;
 - הפחתת רווחים לא-ממומשים משיערוך לשווי הוגן שנצברו בשנת הדוח;
 - הוספת רווחים לא-ממומשים מהפרשי שער על יתרות מטבע החוץ שנרשמו בתקופות קודמות ושמומשו בשנת הדוח;
 - הוספת רווחים לא-ממומשים משיערוך לשווי הוגן שנרשמו בתקופות קודמות ושמומשו בשנת הדוח;
 - קיזוז הפסדי שיערוך שלא מומשו בסוף שנה מול יתרות זכות בקרן השיערוך המתאימה ברמת פריט (מטבע או נייר ערך), עד לגובה יתרת הזכות בלבד. יתרות שלא קוזזו יופחתו מהרווח לחלוקה.
- בהתאם לסעיף 76 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, מחויב הבנק להעביר לממשלה בתוך שלושה חודשים לאחר תום השנה רווחים בפועל וזאת בהתאם לכללים הבאים:
1. אם ההון יעמוד על שיעור של 2.5 אחוזים או יותר מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה לרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים, אם היא שלילית;
 2. אם ההון יעמוד על שיעור העולה על אחוז אחד מסך הנכסים, אך פחות מ-2.5 אחוזים מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה ל-50 אחוזים מהרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים, אם היא שלילית;
 3. אם ההון יעמוד על שיעור של אחוז אחד או פחות מסך הנכסים, לא יועברו רווחים.
- הבנק רשאי לרשום קרנות הון הנובעות מכללים חשבונאיים ובלבד שיתרת הרווח הנקי שלא הועברה לממשלה, כאמור לעיל, תצטרף ליתרת העודפים ולא תוכר כפריט הוני אחר, אלא אם כן הוסכם אחרת בין הנגיד לבין שר האוצר.

להלן פירוט חישוב הרווח (הפסד) שייזקף ליתרת ההפסד בהתאם לחוק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני שקלים חדשים		
57,376	8,168	רווח השנה
		ייחוס לקרן שיערוך:
21,945	(12,245)	הפרשי שער שטרם מומשו
23,408	23,966	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
758	662	התאמות חשבונאיות אחרות ¹
46,111	12,383	
11,265	(4,215)	סך הכול רווח (הפסד) שהוכר השנה

¹ הפרשי הצמדה למדד.

ביאור 23 | אירועים משמעותיים בתקופת המאזן

1. הורדת הריבית על ידי בנק ישראל - בחודש ינואר 2024 הוריד בנק ישראל את הריבית בשיעור של 0.25 אחוז לרמה של 4.5 אחוזים, מהלך שהיווה את ההפחתה הראשונה מאז תקופת הקורונה.
2. הגדלת המכסה של ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית (IMF) - בחודש דצמבר 2023 קיבלה הוועדה המוניתרית החלטה לאשר את הגדלת המכסה של ישראל בקרן המטבע מרמה של כ-1,921 מיליון SDR לרמה של 2,881 מיליון SDR. נכון למועד החתימה על הדוחות הכספיים, טרם הושלם הליך הגדלת המכסה בקרן המטבע. ראו גם ביאור 3 ג'.
3. הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל - ביום 9 בפברואר 2024 הודיעה חברת דירוג האשראי הבין-לאומית "Moody's" על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל בדרגה אחת תוך ציון אופק דירוג שלילי (כלומר, תחזית שלילית שעלולה להוביל להורדת דירוג נוספת בעתיד). מדובר בהורדת הדירוג הראשונה מאז שישראל נמדדת בדירוגי האשראי מאז שנת 1998, השנה שבה החלה ישראל להימדד בדירוגי אשראי בין-לאומיים.
הגורם המרכזי להורדת הדירוג היה חוסר הוודאות לגבי מועד ואופן סיום מלחמת "חרבות ברזל".
במהלך שנת 2024 בוצעו הורדות דירוג נוספות על ידי חברות דירוג אשראי בין-לאומיות נוספות.
נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, לא קיימת השפעה ישירה של הורדת הדירוג והשלכותיו על הדוחות הכספיים לשנת 2024.

